KÖNYVJELZŐ

AZ ÚJ SZÓ MELLÉKLETE

2002. május 23., csütörtök

1. évfolyam, 1. szám

Útikalauz a szlovákiai magyar könyvekhez

Íme, a havonta jelentkező új melléklet. Kérjük, nézegesse, lapozgassa, olvasson bele. A szlovákiai magyar könyvkiadók és az Új Szó közös akaratából született, s mivel nem csak a tartalmát és a formáját illetően volt része rendkívüli oltalomban és támaszban, hanem készülése alatt is, remélhetőleg sokak tetszését elnyeri, és sokan tekintik majd magukénak.

Az utolsó előtti oldalon megrendelőszelvény hívja fel figyelmét arra, hogy a könyvkínálatból milyen módon és áron vásárolhat – az ott feltüntetett címre postázva igényét, hiszen a költségek lehető legkisebbre csökkentése végett minden kiadványt ott raktároznak s onnan küldik szét a vásárlónak. A jegyzéket a kiadók folyamatosan bővítik.

Ami a hosszabb-rövidebb ismertetőkre, beszélgetésekre, beszámolókra vonatkozik, azokhoz jó olvasást kívánok, nyugodt pillanatokat, napokat. Közben jusson eszébe, hogy a melléklet maga csak tartozék, pótlék, kísérő; nem helyettesíti a könyvet, csupán könyvjelző, a könyvhöz, a könyvvel való foglalkozáshoz, az olvasáshoz vezető kalauz. A Könyvjelző olvasójel, tartsa keze közelében, hogy szükség esetén bármikor használhassa. A júniusi, második számban már Ön, az olvasó lesz a könyvjelző. És ez jó jel a jövőre nézvést. Tulajdonosokká leszünk, mondhatnánk mai szóval, mi, mindannyian, akik olvasunk. Akár a gyermek, önfeledt gazdái egy határtalan emlékezetű és szabadságú birodalomnak.

A szerkesztő

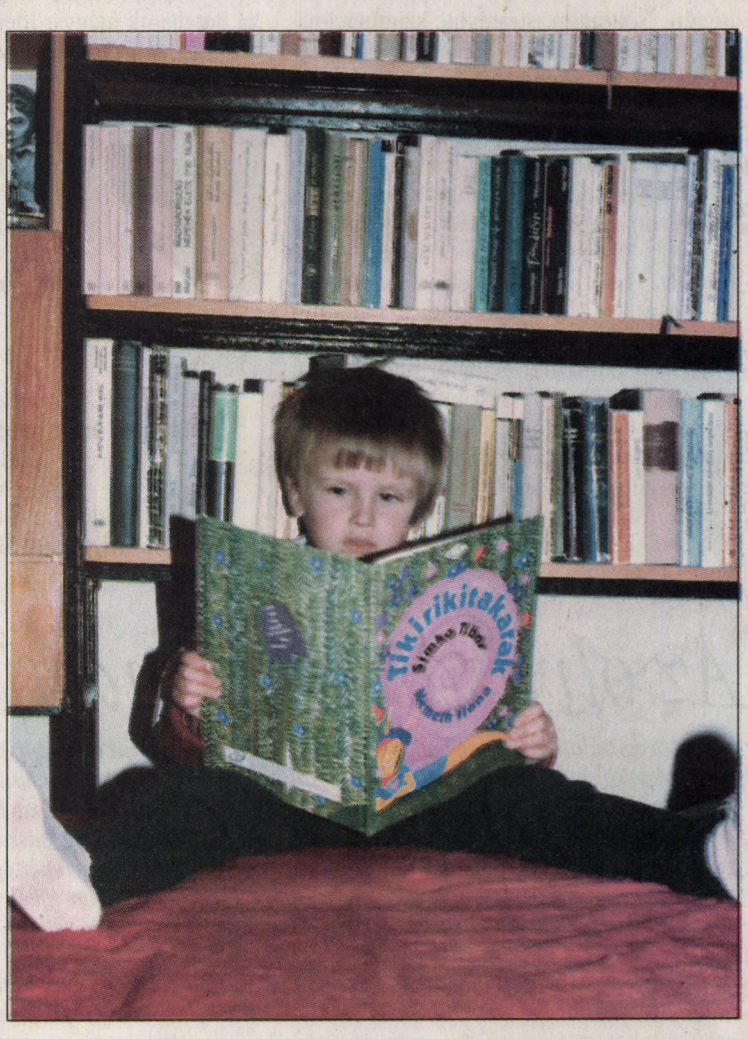

AB-ART Könyvkiadó
Komárnická 20
821 03 Bratislava
Tel./Fax: 00421-2-43 33 24 10
e-mail: abart@host.sk

Gyurcsó István Alapítvány Könyvek
Csemadok TV,
Dunaszerdahely P. O. Box 16
Trhovisko 825/8
929 01 Dunajská Streda
Tel./Fax: 00421-31-552 24 78
e-mail: huszar@csemadds.sk

Kalligram Könyv- és Lapkiadó Kft.
Staromestská 6/D
P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1
Tel./Fax: 00421-2-544 15 028
e-mail:
distribucia@kalligram.sk
Magyarországon:
Pesti Kalligram Kft.
Tűzoltó u. 8.
1094 Budapest
Tel./Fax: 216 6875
e-mail:
pesti.kalligram@interware.hu

KT Lap- és Könyvkiadó Kft.
Megyercsi utca 9
945 01 Komárno
Tel./Fax: 00421-35-7 700 869
e-mail: ktkiado@nextra.sk

Lilium Aurum Könyv- és Lapkiadó Kft.
Kukučínova 459
Vállalkozók Háza
929 01 Dunajská Streda
Tel./Fax: 00421-31-552 90 28
e-mail: lilium@liliumaurum.sk

Madách-Posonium Könyv- és Lapkiadó Kft.
Devätinová 54 825 52 Bratislava
Tel.: 00421-2-455 23 383,
452 58 559
Fax: 00421-2-455 23 381
e-mail: madszu@nextra.sk

Méry Ratio Kiadó
Gazdasor 22/48
931 01 Šamorín
Levélcím: P. O. Box 2
931 01 Šamorín
e-mail: mery.ratio@post.sk

Nap Kiadó
P. O. Box 72
929 01 Dunajská Streda
Tel./Fax: 00421-31-552 59 75
Tel.: 00421-31-552 59 76
e-mail:
mediaok@ba.telecom.sk

Plectrum Könyvkiadó
Štefánika 19
984 01 Lučenec
Tel.: 00421-47-432 5 432
e-mail: plectrum@stonline.sk

Magyar Talentum

A Nap Kiadó népszerű tudománytörténeti sorozata

„... Szilárd Leó Roosevelt elnöknek, Kármán Tódor Trumannak, Neumann János Eisenhowernek, Neumann János leánya, Neumann Marina Nixonnak, Kemény János Carternek, Teller Ede pedig Reagannak volt tudományos tanácsadója. Teller Ede elmondása szerint a koreai háború idején Neumann stratégiai szimulációjának alapján döntöttek úgy, hogy az Egyesült Államok csapatai nem támadják meg Kínát. E döntés fontosságát, azt hiszem, nem kell különösebben hangsúlyozni. Egy alkalommal, amikor Tellernek azt mondták, hogy ez a sok lángelme talán nem is Magyarországról jött, hanem valójában a Marsról, Teller zavart arcot vágott: »Hát, Kármán Tódornak mégis eljárt a szája! «"

Az idézet a Nap Kiadó Magyar Talentum sorozatának nyitó kötetéből, a *Nobel-díjas magyarok* című tudománytörténeti kismonográfiájából való. A Nobel-díjas magyarok négy év múltán ez évben immár a harmadik, bővített kiadásban kerül az olvasók elé. A szerző és sorozatszerkesztő Bödők Zsigmond szlovákiai magyar asztrofizikus a Nobel-díjas magyarok 1998-as megjelenése óta további három kötettel gyarapította a sorozatot, s most ezeket – a *Világjáró magyarokat,* a fotográfiatörténettel foglalkozó *Magyar feltalálók I*-et, valamint a *Magyar feltalálók a repülés történetében* című – egyszerre kínáljuk az olvasóknak. A kiváló monográfiák jelentőségéről elegendő annyit közölnünk, hogy nagyságrendekkel nagyobb hatásfokkal járulnak hozzá fiataljaink magyar identitásának megőrzéséhez, mint bármely politikai maszlag...

(k)

Bödők Zsigmond
Nobel-díjas magyarok
Fűzve, 144 old.,
15x21cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Bödők Zsigmond
Magyar feltalálók I.
Fűzve, 104 old.,
15x21 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Bödők Zsigmond
Világjáró magyarok
Fűzve, 138 old.,
15x21 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Bödők Zsigmond
Magyar feltalálók a repülés történetében
Fűzve, 144 old.,
15x21 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

EGÉSZEN FRISS

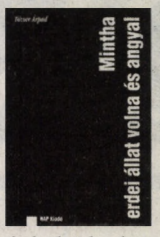

Tőzsér Árpád
Mintha erdei állat volna és angyal
A szerző életműsorozatának zárókötete, *válogatott versfordításai* már a címével is megindítja képzeletünket. Nem a költő, hanem (a költő kedvére, kezére játszva) Hamvas Béla találta ki az észak felé kiterjesztett Közép-Európában honos ember-alatti és ember-feletti lény jellemzésére.
Fűzve, 123 old., 15x25 cm
bolti ár: 110 Sk **kedvezménnyel: 89 Sk**

Az olvasás mint mánia

A szöveg hatalmával való találkozás első élménye még gyerekkoromban ért. Egy családi ünnepség alatt unokatestvéremmel érdekes versenyt rendeztünk: ki olvassa el gyorsabban az adott könyvet (valamilyen gyerekek számára íródott hosszabb vers adta a könyv egész anyagát). Igyekezetemben, hogy én legyek a győztes, minden erőmmel az addigi leggyorsabb olvasást szerettem volna produkálni, legyőzni három évvel idősebb unokatestvéremet (akit, csak az érdekesség kedvéért említem, Németh Lászlónak hívtak). Már nem tudom, ki győzött (bár úgy emlékszem, természetesen, hogy én), de a szöveg erejére, arra a nehézkedési erőre, hogy le kell győznöm, meg kell haladnom, de egyúttal meg is kell értenem a szöveget, máig emlékszem. Különös, szürreális élmény volt ez. Már elolvastam, de még nem értettem meg a verset, és mégis továbbolvastam, s csak visszamenőleg tudatosítottam az olvasottakat, mikor már egy másik részletnél jártam. Elsős voltam akkor.

Aztán a tervszerűség. A tervszerű olvasás. Hogy el kell olvasnom a Verne-összest, a Képes Történelem összes darabját, az összes Karl Mayt. Ötödikes, hatodikos, hetedikes programok. Ilyen is volt, a legnagyobb élmény mégis a harmadikos koromban olvasott Légy jó mindhalálig: abból jól meg lehetett tanulni a keményfejűséget, hogy fejjel kell nekimenni a falnak, hogy az igazságért meg kell halni egy kicsit. A kórházban a Titulász bankója, Móra Ferenctől, az tanított meg az újraolvasásra, elolvastam vagy háromszor. Ezt a tehetséget aztán az Egri csillagokkal vittem tökélyre, azt hétszer olvastam elejétől a végéig, egyes részeit még ennél is többször.

Tinédzserként már csak a világirodalom érdekelt (mondjuk, Esterházyt és Nádast kivéve), én még az erotikát is Nabokov Lolitájából (meg Nádas Emlékiratok könyvéből) tanultam meg. Amikor Beckett trilógiáját megszereztem, szinte megőrültem az örömtől, hiszen tudtam lexikonokból, hogy olyan élményt kapok vele, amelyet magamból nem tudok előállítani, megszerezni. Huszonöt éves koromig, majd egy évtizeden át magyar irodalmat szinte alig olvastam, Hölderlin, Lautréamont, de Sade, Rilke, Camus, Rimbaud, Kleist, Joyce, Faulkner volt napi táplálékom (ez szó szerint értendő, mert a kajapénzt rendszeresen könyvekre áldoztam).

Mit mondhatnék még? Mindezek ellenére, a könyvekhez való kóros ragaszkodásom ellenére, jó erőben és egészségesnek érzem magam. Én, akit mindig is könyvmolynak neveztek, mániámat bátran kiélhetem, hiszen bármennyit olvasok, még mindig nem értem a végére...

Németh Zoltán

NYITOTT KÖNYV

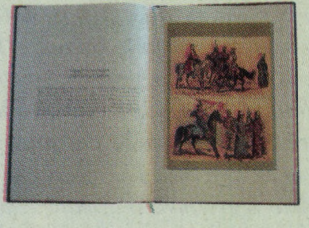

Nemes Mihály negyven festett tablója a magyar viseletek történetét mutatja be ezer évnél is hosszabb időmetszetben, a kezdetektől V. Ferdinándig. Az eredeti díszalbum 1900-ban jelent meg. A Székely Bertalan-tanítvány történeti festő számos régészeti és képzőművészeti forrást felhasználva alkotta meg ezt a regényes képcsarnokot, mely nemcsak a korhű öltözéket, hanem a harci eszközöket is szemlélteti. S közben megragadja az adott történelmi idő egy-egy pillanatát is.

Nyerjen könyvet!

A feladvány egyszerű: **írja meg Duba Gyula legújabb művének címét**, és megnyerheti magát a regényt, a Madách-Posonium ajándék könyvét.

Az írószövetség az írókért és az olvasókért

Szeretnénk, ha műveink minél több kortárs olvasónkhoz eljutnának

Tavaly ősszel, amikor a honi írótársadalom Koncsol László személyében új elnököt választott magának, minden bizonnyal arra voksolt, hogy a sokoldalú tudós költő az egyetlen személy, aki a pártatlanság záloga lehet. Sokan nyilván azt is sejtették, hogy az írószövetség szorgos és folyamatos munkával, feledett vagy elhanyagolt hagyományok újraélesztésével, azaz alkotó szellemiséggel, tehát szabadsággal telik meg. A tavalyi tisztújító közgyűlés után már az is látszik, ami sosem volt kétséges, mégsem volt mindig biztos: hogy az irodalom, az olvasás és a könyvekkel való foglalkozás nem az írók kiváltsága, belügye.

Megkértem Koncsol Lászlót, a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának elnökét, a népszerű Kiadói kora estek szervező vezetőjét, vázolja röviden, mit tesz, mit tehet a szervezet az írók, az olvasók és az író-olvasó találkozók ügyéért.

– Miután egy éve beláttam, hogy nem háríthatom el írószervezetünk elnöki tisztét, átgondoltam helyzetünket. Többszörösen nehéz a dolgom, hiszen szerkesztő és kritikus koromban sem lelkesültem a szövetségesdiért, nem láttam értelmét, ideológiai kényszertömörülés volt, a hatalmat szolgálta, 1985-től pedig csak annyi közöm volt hozzá, hogy befizettem a tagdíjat. A rendszerváltás után még kevesebbe néztem, de ebben nem vagyok egyedül, társaságunk egész tagsága közönyössé vált, valószínű, hogy a korábbi gyűlések dühös vitái, veszekedései, ideológiai és esztétikai csetepatéi vették el az emberek kedvét a szervezeti élettől.

Ha mégis van egy szlovákiai magyar írószervezet, gondoltam tavaly ősszel, akkor mégis meg kell őriznünk, de úgy, hogy értelmes, tartalmas új küldetést keresünk neki. Az író nem a szövetség falai közt ír, szövegei magányban születnek meg, eljöhet viszont az idő, amikor szükség lesz Társaságunkra, s akár politikai szerepet is vállalnia kell.

Azt látom célravezetőnek, ha Társaságunk életéből kizárjuk a politikai, ideológiai, esztétikai, nemzedéki vitákat. Ahány író, annyi irányultság, Isten mindnyájunknak másként, testre és lélekre szabottan súg, s csak az tart együtt bennünket, hogy szlovákiai magyar írók vagyunk, remekműveket akarunk írni, és szeretnénk, ha műveink minél több kortárs olvasónkhoz eljutnának. Szerintem Társaságunknak ebben kell szerepet vállalnia, most ez a küldetése.

Januártól havi negyedévi rendszerességgel alkalmakat teremtünk olvasóink részére, hogy találkozzanak kiadóinkkal s az általuk pártfogolt írókkal. Programunk több vágányon fut. Hálával tartozunk mindenekelőtt a Magyar Köztársaság Kulturális Intézetének, személy szerint igazgatójának, Czimbalmosné Molnár Évának, hogy teret biztosít a Kiadói kora estek részére s más bemutatkozásokra, főleg magyarországi irodalmi folyóiratok pozsonyi prezentációjára is. Az MKKI-nak kell továbbá megköszönnünk, hogy vállalta három-négy írónk három-háromnapos bemutatkozó körútját az ország négy távolabbi magyar régiójába, ahova az ismert gondok miatt a jórészt Délnyugat-Szlovákiában élő írók aligha jutnának el. Az előbbi sorozat már fut, a másikat most, május utolsó napjaiban indítjuk el. Hasonló szerepet vállalt a Pozsonyi Casino, ahol a ház tulajdonosának, Frideczky Jánosnak kell köszönetet nyilvánítanunk, mert falai közt szintén havi rendszerességgel mutathatunk be egy-egy frissen megjelent értékes könyvet vagy kiadót. Legutóbb a Madách-Posoniumnak örülhetett a Casino Tagsága.

Egyéb terveink is vannak. Folytatjuk a múltból örökölt rendezvényeinket, próbáljuk komolyabban venni karitatív szerepeinket, kapcsolatot tartunk, amennyire nagyon szerény eszközeinktől telik, betegeinkkel, s ha időnk és módunk lesz rá, valamikor szeptemberben egy kötetlen szabadtéri találkozót, egy őszi majálist – szeptembrálist, autumnálist – is összehozunk a Társaság örömére.

Más találkozóink is voltak már: rendeztünk összejövetelt néhány idős írónk tiszteletére a Madách-Posonium székházában, az írószövetség tanácstermében, s ha úgy hozza a szükség, a Csemadok pozsonyi dísztermében is szervezhetünk egy-egy reprezentatív alkalmat. Emléktáblák kirakását tervezzük Szakolcára (Gvadányi, Juhász Gyula) és Pozsonyba. Az utóbbiról már folytattunk is megbeszéléseket a kiszemelt ház tulajdonosával, aki pártfogolja a gondolatot. Kevés pénzből gazdálkodunk, de eddig sikerült rátalálnunk azokra a nagyszerű emberekre, akik értik, miről van szó, és önzetlenül támogatják céljainkat. Elsősorban nekik köszönhetjük, hogy a Szlovákiai Magyar Írók Társasága éledezni kezdett, s betöltheti korszerű küldetését.

Őszi közgyűlésünktől új ötleteket és ösztönzéseket várok.

Koncsol László

Élőszó

Zempléni-ungi író-olvasó találkozók az MKKI szervezésében májusban

Cselényi Lászlóval, Koncsol Lászlóval, Mács Józseffel és Tóth Elemérrel

Deregnyő	Református Tanulmányi Központ,	**május 29.**,	18 óra
Királyhelmec	Gimnázium,	**május 30.**,	10 óra
	Városi Művelődési Központ,		19 óra
Nagykapos	Gimnázium,	**május 31.**,	10 óra
	Panzió,		17 óra

Duba Gyula új regénye

A Magyar Köztársaság Kulturális Intézetének termében a beharangozott Kiadói kora estek műsorára úgy megtelik a terem Védcölöp utcára néző, a közönség számára fenntartott része, hogy a pontosan érkezők már csak a nyitott ajtó körül gyakorolhatják a sok jó ember kis helyen is megfér kényszerű elvét. Szemben velük a ház gazdáján, az Intézet igazgatónőjén kívül általában a három főszereplő ül: a rendezvénysorozat házigazdája, Koncsol László, valamint a meghívott írót bemutató, vele beszélgető felkért szakértő, s végül maga az író. Ők hárman, háttal az utcának, szemben a beszélgetésüket kérdéssel, felkiáltással, nevetéssel vagy éppen felhorkanással meg-megszakító néző-hallgatóság. Így volt ez Duba Gyula új könyvének, a Halódó parasztvilág című regénynek a bemutatásakor is – az eddigi utolsó összejövetelről, melyen a szerzővel Kocur László beszélgetett, az Új Szóban Mislay Edit készített összefoglalót (ÚSZ, május 2., csütörtök, 14. o.), a Pátria Rádióban pedig Lacza Éva (Téka, május 11., szombat, 13.00).

Balról jobbra: Koncsol László, Duba Gyula, Kocur László. Fénykép: az MKKI archívumából

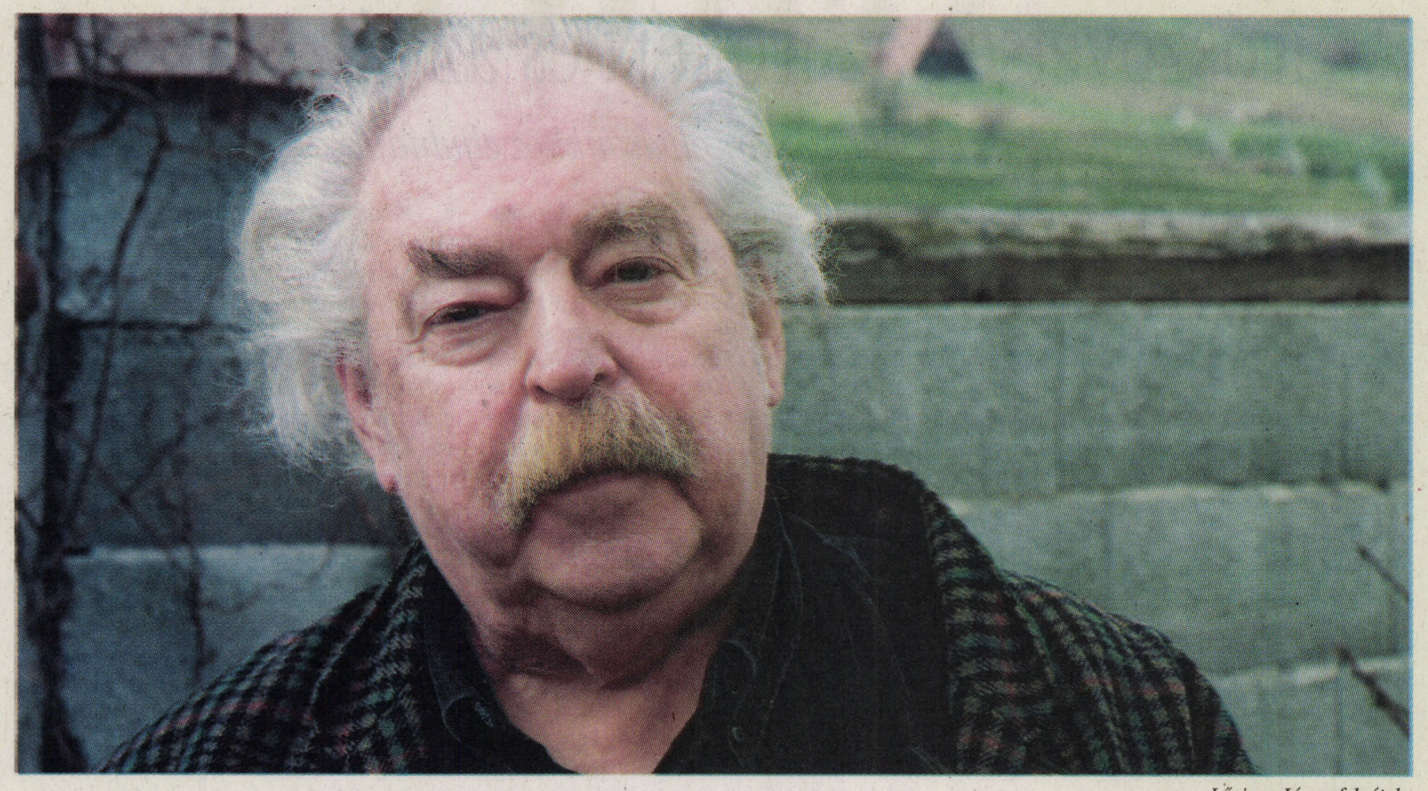

Lőrincz János felvétele

Tragikomikus történet, de belső csoda is

„Szeretnék még egy kicsit élni, de nem feltétlenül" - mondja Monoszlóy Dezső

Aki annyiféle életbe-halálba, koponyalékelésbe beleképzelte már magát, az írónak, aki annyiszor gondolkodik más ember fejével, egy agyvérzéskor vagy utána mi játszódik le a fejében? Mi az első gondolat: a túlélés esélyének latolgatása, s mi a második: megírni, ami történt? Most, eltávolodva a történtektől, mire gondolsz?

Arra, hogy ideje lenne meghalni. De ami a gondolatot és a sorrendet illeti, arra is válaszolok. Elküldték A halálom utáni napon regény nyomdakész változatát, feleségem becsületesen nekiült az utolsó korrektúrának, én meg keresztrejtvényt fejteni. S akkor az történt, hogy a betűk összekeveredtek, mint a kerge birkák, s hogy a szavak zavaros tartalmát megunták, elhatározták, ezentúl a gondolatnak is fittyet hánynak, hisz ő a közös dajka...

Most már a Gutaütöttek balladáját idézed, ugye? Ez valahol rögtön az elején van...

Igen, ez magának a gutaütésnek is csak az eleje, mert úgy folytatódott, ahogy a balladában írom, tehát hogy: „akkor a félig-meddig elárult / kisimította őket újra / mert megengedhetetlen / hogy a tudat pusztán betűkből és szavakból álljon". Ez tehát a feloldás. Mert valóban megengedhetetlen.

A milliomos halálában válogatsz a halál lehetséges módozatai közt, latolgatod, mi mindent kínál az élet: autóbaleset, repülőszerencsétlenség, atomreaktor-hiba, szívinfarktus, s azt írod, idézem: „Forgattam agyamban a halálnemeket, de egyikbe se tudtam belehalni."

Igen, de tudod, s egyszer már ezt is megírtam, most tehát én is idézek: Az elviselhetetlent nem kell túlélni.

Akkor idézzünk tovább, olvasom: „csak a fejben fontos / mindezt rendbe rakni / hűlt helye maradjon / bármely zűrzavarnak / ez innen származik / az pedig onnan / a bizonyosságot / bólintva ünnepelni / mert különben baj van / összeráncolódik a gond / kisimíthatatlan." Ez már a ballada végéből volt. Ami a kettő között, a mintegy hetven oldalon van: az a múltból, az emlékezet bugyraiból feltörő betűk, szavak, és a kórház képei, hangjai...

Megpróbáltam rendet teremteni a nagy zavarban. Miután hasztalan labdáztunk a szanatóriumban, mi, az ápoltak, akik folyton kiejtettük a labdát, de kihullt az a gondozó, a Gondviselő kezéből is, s láttam, mi van körülöttem, akkor szóltam, hogy masszírozzák a béna kezemet s az ujjaimat. Ha nem is azért, hogy írni tudjak, hanem hogy a lakásomat ki tudjam nyitni. S addig terrorizáltam őket, míg valóban mozgathattam már az ujjaim, s akkor hazamentem, s írni kezdtem. Teljesen elölről kezdtem mindent, a hazatalálást és az írást, és sikerült. Így született ez a Gutaütöttek balladája. Erre most büszke vagyok.

Gratulálok. Mosolyogsz, nevetsz, derűlátó vagy...

Igen. Mondtam az orvosnak, hogy szeretnék még egy kicsit élni, de nem feltétlenül. A gutaütésből nem lehet teljesen kilábalni. De az életbe más is belehalt már, hát én is így fogom csinálni. Föl kell vállalni. Nincs mit szégyellni rajta. Ezért se hagytam magam lebeszélni arról, hogy ez legyen a vers címe, a gutaütést sem kell szépítgetni. S azért ballada, mert ez tragikus dolog, meglehetősen tragikomikus történet. S számomra egyben egy belső csoda is.

Elégedett vagy.

Nem vagyok elégedett. Ritkán szoktam az írásaimon javítani, nem mintha javíthatatlannak tartanám bármelyiket is, hanem mert nem megy. Ez lezárult, csoda volt, most már nem tudok semmit hozzátenni. Mert persze megpróbáltam, de nem megy, lehámlik róla, én pedig eltávolodtam tőle. Most annak örülök, hogy megjelent mint könyv.

Mikor lesz az első bemutatója?

A Könyvhét előtt egy nappal, június 5-én Karol Wlachovskýnál, a budapesti Szlovák Intézetben, majd 8-án is, azt Oláh János szervezi, szintén Pesten, egy sétahajón.

Csanda Gábor

sztők Egyesülése által a könyvheti katalógusba sorolt kötetek

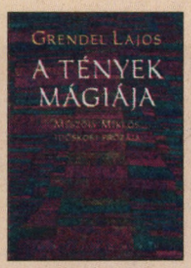

Grendel Lajos
A tények mágiája
Mészöly Miklós időskori prózája
Tiszteletadás az író kései opusa előtt, méltatás, értelmezés és kritikai olvasat. A kései művek első alkalommal válnak körültekintő elemzés tárgyává, amely nem téveszti szem elől az életmű egészét, a szerzői ars poeticát és az irodalomtörténeti összefüggéseket sem. Az értekezés értékes észrevételeket tartalmaz a magyar próza hagyománya, jelenkora, s Mészöly elbeszélőművészetének kapcsolatáról.
Kötve, 96 old., 12x16,5 cm
bolti ár: 160 Sk **kedvezménnyel: 149 Sk**

Prokopp Mária
Gömöri falképek a XIV. századból
A gömöri falképek bizonyítják, hogy a XIV. század második felében, Nagy Lajos korában ez kedvelt művészeti kifejezésmód volt Magyarországon. A kiadvány a Csetnek, Gecelfalva, Ochtina, Restér, Hizsnyó, Rákos, Rimabánya, Karaszkó és Rimabrézó templomaiban látható falképeket, illetve töredékeket mutatja be Prokopp Mária hozzáértő tanulmányával, Méry Gábor színes felvételeivel.
Kötve, 96 old., 21x29 cm
bolti ár: 590 Sk **kedvezménnyel: 539 Sk**

Koncsol László
Vallató
Interjúk, cikkek 1968–2001
Az elmúlt negyven év – a hallgatás időszakának – legjava terméséből válogat, másrészt a fordulat óta eltelt időszakban született esszéit, társadalmi kérdésekben elhangzott felszólalásait, interjúit, gondolatait adja közre a szerző. „Írás közben mindig két dologra: hitelre és pontosságra törekedtem" – írja a szerző.
Kötve, 272 old., 14,8x21,6 cm
bolti ár: 250 Sk
kedvezménnyel: 225 Sk

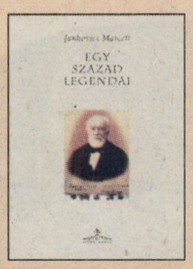

Jankovics Marcell
Egy század legendái
„Dédapák, nagyapák, apák és fiúk keserves sorsa, négy nemzedéké. Mindannyian jót akartak. Hogy nem vált be, nem egészen az ő bűnük. Mindig egész fajtájuké, mely szeret ábrándozni. Mindig a nagyvilágé, mely igazságtalanul hengerel" – írta művéről a szerző, aki a két háború közti szlovákiai magyar szellemi élet egyik meghatározó egyénisége, jó tollú írója volt.
Kötve, 398 old., 15x21 cm
bolti ár: 290 Sk
kedvezménnyel: 261 Sk

Ozogány Ernő
Magyar atomocska
Közismert, mekkora részt vállaltak a magyar tudósok az atomkutatásban. Nobel-díjasaink névsora fémjelzi, mit adott az emberiségnek és a tudománynak ez az európai kis nép. Ezeket a fényes fejezeteket írja le ez a – főleg az ifjúságnak készült – könyv érdekfeszítő, elmés, egy krimi izgalmaival vetekedő stílusban.
Kötve, 96 old., 20,5x20,5 cm
bolti ár: 190 Sk
kedvezménnyel: 171 Sk

Mészáros Ottó
Poemateria
A művész első kötetének három fejezete verseit, vizuális költeményeit, legfontosabb performance-ainak színes és fekete-fehér képekkel illusztrált dokumentációit foglalja össze. A kötet szerkesztője L. Simon László. Szombathy Bálint értékelő utószavával.
Fűzve, 200 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 180 Sk
kedvezménnyel: 162 Sk

Magyarok Csehszlovákiában 1918–1938
Szerkesztette Borsody István
Ez az antológia az első összegzése a csehszlovákiai magyarság kisebbségben megélt első két évtizedének. Képet kapunk belőle a kulturális, oktatási, vallási, gazdasági, népességi állapotokról. Újrakiadásával önismeretünk gazdagodik, de meríthetnek belőle a korszakkal foglalkozó kutatók is.
Kötve, 210 old., 15x21 cm
bolti ár: 290 Sk
kedvezménnyel: 261 Sk

Monoszlóy Dezső
Gutaütöttek balladája
Az akarat test feletti hatalmának megszűnését, majd e hatalom visszaszerzésének lassú és keserves folyamatát, a mulandóság esetlenségét fogalmazza meg új művében, a Gutaütöttek balladája című, groteszk és abszurd elemekkel is fűszerezett, plasztikus nyelven írt hosszúversében Monoszlóy Dezső. Nagy Zoltán illusztrációival.
Kötve, 64 old., 13x19 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 135 Sk

Juhász Miklós
A balek
Juhász Miklós első könyve a valóság elsődlegességéről vall. Szövegeinek témái: a megfelelés kilátástalansága, a túlélés ösztöne, korlátok döntögetése. Egy olyan világról ad hírt bensőséges élményekre támaszkodva, amely egy munkásváros, annak környezete és lakói lehetőségeit feszegeti a történelem sodrában és változásaiban.
Fűzve, 88 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 100 Sk
kedvezménnyel: 90 Sk

„Maximalista vagyok, nem engedhetek”

Holt idény, kávéház, Gabriel belebetegszik abba, hogy lengyel

Május első csütörtökén a dunaszerdahelyi Vámbéry kávéházban volt Vajkai Miklós legújabb könyvének, a Saison morte című regénynek a bemutatója. A rendezvény karmesteri szerepét ezúttal a kötetet megjelentető kiadó igazgatója, Barak László vállalta, ő mutatta be az írót s vezette a beszélgetést. Beszélgetést? Pontosabb volna talán úgy fogalmazni: önvallomást, hiszen Vajkairól perceken belül kiderült, írásművészete, lelkülete, példaképei és világképe megfogalmazásához nincs szüksége sarkalló kérdésekre. Gyónásnak is beillő, mert annyira közvetlen és őszinte magánbeszédéből ugyanaz a következetesen gondolati elvont, de a szavakat nagyon is érzékletesen egymáshoz illesztő stílus áradt, mint amilyen a prózaköteteiből. Mi meg, akik ott voltunk, olvasói és csodálói, hol megilletődve, magunkba szállva, hol pedig mosolyogva, nekividulva hagytuk magunkat beavatni titkaiba. Munkaadói, az úszori pékség tulajdonosai is, akik elkísérték Vajkai Miklóst a hosszú évek óta első író-olvasó találkozójára. Maga helyett őket mutatta be az író elsőként, szavai szerint az eszményi vállalkozókat, akiknél dolgozhat, akik ezáltal ténylegesen kenyéradó gazdái, ezenkívül havonta négy munkanap „alkotószabadságot” biztosítanak számára.

„Talán megbotránkoztok azon – jegyezte meg rögtön az elején, önmeghatározása és szlovákiai magyar író volta kapcsán –, hogy én nem ismerem el az államhatárokat. Minden államhatár fölösleges gát, nekem Európa határtalan. Nem tartom magam szlovákiai magyar írónak, sem csallóközinek, legfeljebb annyit engedhetek meg magamnak, s ezt is csak zárójelben, hogy magyar író vagyok. Európainak sem tarthatom magam. Jó írónak szeretném tartani magam, s ezért mindent megteszek: jógázom, naponta tíz kilométert lefutok... De a legfontosabb a belső tartás. A pékségben például, ahol dolgozom, minden idegszálammal pék vagyok, mert ha ott nem azért küszködnék, hogy jó kenyeret süssünk, akkor ez visszaütne a prózaírásomban is. Engednék. De maximalista vagyok, én nem engedhetek.”

A szerző legfrissebb regénye képzelt lengyel vidéken játszódik a XIX. század végén,

Vajkai Miklós a Saison morte című regénye bemutatóján a dunaszerdahelyi Vámbéry kávéházban
A szerző felvétele

Tippeljen, ha olvasni akar!

Válaszoljon a kérdésre, s nyerje meg a Nap Kiadó ajándék könyvét, Vajkai Miklós új regényét!

Mire akasztotta fel magát Gabriel, a költő?

a) az ablakrolóra
b) az abrakolóra
c) az ólablakra

az időszerűtlenné váló, a történelem által ereségre ítélt középosztályról szól, s egyen arról is, hogy ez a társadalmi közeg maadandó szellemi értéket képviselt és örö-ített-mentett át a jövő századoknak. A könyv ennek a közegnek éppen azt az utolő, vihar előtti (erre vonatkozik a címben megfogalmazott „holt idény") csöndes időszakát mutatja be, melyben még látszólag megfontoltan és nyugodtan zajlik az élet, ráérősen, önámítóan kerülgetve a baljóslatú előjeleket. A holt idény a középosztály pusztulásának kezdete, a várakozás, a feszültséggel terhes kivárás, a kihasználatlan, meddő idő krónikája.

Barak László a szerzői sajátosságokat körüljárva kitért arra, hogy ez a mostani regény – alapvető ismérveiben – ugyanabban a világban játszódik, mint a húsz évvel ezelőtti Vajkai-prózák. Ebben a világban a történéseket nem a szereplőik irányítják, ők ugyanis elszenvedik, sorsszerűségükben élik meg az eseményeket. Másrészt, külső jegyeit tekintve Vajkai utóbbi műveiben egyre feltűnőbb vonás a lengyel környezet, a lengyel mikrovilág és kultúrkör.

Vajkai Miklós (1950) művei

A másnapos város (1982), novellák
Veszteglők (1984), novellák
A szélember kenyere (1988), mesék
Lusta por (1989), novellák
Forte piano (1997), novellaválogatás
Hatalom és homály (2000), kisregény
Saison morte (2001), regény

Vajkai bevezető ars poeticájával, vagy még inkább negatív önmeghatározásával (emlékeztetőül: „Nem tartom magam szlovákiai magyar írónak...") összecsengett az is, amit az est során a regényével s az egyik szereplőjével, Gabriel Szymanekkel kapcsolatban fontosnak tartott nyomatékolni: „Nyilvánvaló, hogy egyetemes irodalomban kell magunkat mérnünk, nem lehet mentség mondjuk a szegénység, sem pedig a rossz házasság. Ennek ellenére azt kell mondanom, hogy a hátrányok gyakran szinte ledolgozhatatlanok... Gabriel, a költő például kétségtelenül tehetséges ember, de harminckét évesen alkoholistává válik, majd felakasztja magát az abrakolóra. Tipikusan lengyel, vagy ha úgy tetszik, szlovákiai vagy ukrajnai magyar, nemzetiségi, harmadosztályú nemzeti sorsú ember, akit az, hogy nem franciának vagy angolnak született, átokként sújt. Gabriel Szymanek belebetegszik abba, hogy lengyel, tagadja a lengyelségét, s amikor megjelenik első verseskötete, rádöbben arra, hogy képtelen ezt a pályát folytatni, hogy ez a pálya ebből a helyzetből egyszerűen folytathatatlan..."

A regionalizmus, az elszigeteltség mint átok? Meglehet. Mindenesetre Vajkai regénye e tekintetben nem azt sugallja, hogy a hátrány végzetszerűen és kivédhetetlenül a kisebbségi helyzetből adódik, sokkal inkább azt, hogy a betegség erkölcsi eredetű. Mintha volna kollektív erkölcs... Mintha a kisebbségi lét kevésbé kedvezne az egyénnek, az egyes ember boldogulásának, felemelkedésének, kitörésének, megmaradásának, szavának. A magát másodrangúként meghatározó egyén feladja önmagát, s társulva a hozzá hasonlókhoz, a közösség részeként, a kollektív létben látja érvényesülése egyetlen esélyét. Azt a hosszabb-rövidebb vajúdást, amíg a szabad akaratú ember a közösség akaratához idomul, nevezhetjük holt idénynek is. A holt idény meséjének keserű az utóíze, s a regény megfelelő szakasza sem ad feloldást: „Az emberek. Nézd csak meg, fiam, ezeket! Csakis akkor tartanak össze, ha csoportosan kerülnek bajba. De ha csupán egynek esik bántódása, azt kivetik maguk közül, megalázzák, porba sújtják, elpusztítják. Ez a mi igazi gyalázatunk. Nesze neked, lengyelség! Nem, nem kell ezeknek semmi, csak egy marék búza vagy köles, kevéske rozs."

Ezt egyedül Barak László (vajon a költő vagy a közéleti ember?) vitatta, világirodalmi példákkal meg derűlátással, kijelentvén, hogy nincs ledolgozhatatlan hátrány. Meglehet.

Csanda Gábor

A nyugalom beszéde

A néma írás és a hangzó szó ellentétéről, kultúrtörténeti vonatkozásairól, az elsőbbség filozófiai-világnézeti hátteréről sokan értekeztek már. Pécsett, a legutóbbi JAK-napokon megtapasztalhattam, mit jelent megeleveníteni a szöveget, szóra bírni a néma betűt. Bartis Attila mély, nyers és monoton hangon olvasott fel A nyugalom című regényéből. Hangjának kimértsége, már-már provokatív unottsága és flegma kántálása csak az első mondatoknál tűnt furcsának, túlzónak, mesterkéltnek. A hangos olvasás előrehaladtával rövid időn belül olyan vibráló szellemi erőteret sikerült teremtenie (elég volt körbepillantani a hallgatóságon), amelyben a szöveg a modalitás értelmező erejének hatására épült fel újra – ott és akkor. A regény egy éveken át önkéntes szobafogságban élő, hajdan ünnepelt, a kommunista kultúrpolitika által félreállított színésznő és író fia, valamint külföldre távozott s ott világhírű hegedűssé vált lánya kapcsolatáról szól. Anya és fia közti ellentét a szöveg hatását döntő mód meghatározó nyelvi funkciók egymásnak feszülésében ölt testet. A lassan megtébolyodó, gonosszá váló színésznő beszédének nyers, közönséges expresszivitását fia udvarias és visszafogott hangja ellenpontozza. A cselekmény ennek a két stílusnak a versengésében, kölcsönös felerősítő és kioltó műveletei mentén bontakozik ki, s ez a mű hatásának az egyik titka. Ennek az élményét sikerült a szerzőnek megteremtenie szuggesztív felolvasásával.

Bevallom, ennek hatására vettem meg és olvastam el a könyvet. Tehát nemcsak a szerzői név, hanem olykor a szerzői hang is érdekelt lehet az olvasói elvárások kialakításában, azaz: a befogadást serkentő tényezőként viselkedhet. **(Bartis Attila: A nyugalom. Bp, Magvető 2001)**

Benyovszky Krisztián

Az irodalom illata

Évekkel ezelőtt, amikor kezembe került egy könyv, amely, ha kinyitották, egy tavaszi virág illatát árasztotta, rádöbbentem, az illatok nem is állnak olyan távol az irodalomtól, mint azt korábban hittem. A sejtés, hogy létezik valamiféle titokzatos összefüggés az illatok világa és az írott szó között, a későbbiekben igazolódni látszott. Figyelni kezdtem, mint társul egy-egy illat az igazán nagy olvasmányélményekhez (így lett levendulaillatú Proust, akácillatú Krúdy, lőporszagú Kafka...), mígnem felfedeztem, hogy a hangulatokat felidézni képes illatok és a képzelet szabadságát nyújtó írás egy tőről fakadnak: ugyanarról a vágyott, titokzatos valóságról adnak hírt. Azóta fokozottabban odafigyelek az „illatos" könyvekre.

Vajkai Miklós *Saison morte*-jában kitárul a „szagokkal telített Kelet-Európa", vagy legalábbis annak egy jellemző, fehér-piros tónusokkal árnyalt szelete. Emilia és Anna időben visszafelé csörgedező családtörténetét az ősi famíla ódon, avas levegője lengi be. Szinte már nem is illat ez, hanem, mint azt a Marguerite Yourcenar-idézet is sugallja, szag, bűz, a pangás bűze. E mocsárbűz azonban nem nyomja el az Emilia történetében felbukkanó, egyéb jelentésteli illatokat. A hősnő könyvtármagányát az olvasó Emilia könyveinek penészszagával együtt lélegezheti be. Máskor, amint „a Nap illatos haja" megérinti a lányt, az olvasó örülhet a szereplő pillanatnyi szabadságának. Zavarhatja viszont a „nemzet orrcsiklandozó illata", hiszen nemcsak a szereplőknek tűnnek a könyvbéli „magyar történetek gyanúsan lengyelnek", hanem fordítva is: Vajkai lengyel történetei a magyar olvasó számára legalább ennyire tűnnek „gyanúsan" magyarnak.

Keserű József

Vilcsek Béla: Petőcz András

A Tegnap és Ma című sorozat tizenkilencedik kötete

Az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán oktató Vilcsek Béla tollából nemrégiben megjelent Petőcz András-kismonográfia a Kalligram Kiadó *Tegnap és Ma* címet viselő irodalomtörténeti sorozatának immáron tizenkilencedik kötete. Úgy tűnik fel tehát, a 2002-ben fennállásának tizedik évfordulóját ünneplő kiadó említett sorozata – mely a sorozatszerkesztő, s egyben a sorozat első darabjaként megjelenő Ottlik-monográfia szerzője, Szegedy-Maszák Mihály szándéka szerint „élő vagy a közelmúltban elhunyt magyar írók és költők munkásságáról készít mérleget" – sikeresnek mondható. A sorozat szerzőgárdájában akadémiai nagyságok éppúgy helyet kaptak, mint a magyar kritikai élet regisztervált beszédmódjával, bisszig hangnemével olykor (jogosan?) megütközést kiváltó fenegyereke, Farkas Zsolt; vagy a bezárkózó „csehszlovákiai magyar irodalom"-értelmezés várait egyszemélyes hadseregként ostromló Németh Zoltán. Az „érintett" írók és költők közül is álljon itt néhány: Ottlik Géza, Tolnai Ottó, Grendel Lajos, Mészöly Miklós, Oravecz Imre, Esterházy Péter, Kukorelly Endre, Bodor Ádám, Krasznahorkai László, Szőcs Géza.

A névsor persze nem teljes, szerzőink éppen kétszer ennyien vannak, ám ez a teljességgel véletlenszerű, értékpreferenciákat nem tükröző válogatás is jelzi, a sorozat (szerkesztője?) határozottan állást foglal egy a nyolcvanas évek eleje-közepe óta tartósnak mondható, hitelesnek tűnő kánon mellett. Így a névsort valamelyest reprezentatívnak gondolhatjuk, és talán nem tévedünk nagyot, ha azt állítjuk, ez a sorozat lényegesen koncepciózusabb, mint az ezt megelőző két, más (érték)hangsúlyokat preferáló, de szintúgy kortársakat bemutatni szándékozó, az Arcok és vallomások, valamint a Kortársaink.

Ebbe a sorba lépett most be Vilcsek Béla a kötetével, melyet rendhagyó módon Petőcz András egy verse nyit meg, *Az idegen* című. Vilcsek Petőcz költői pályáját négy részre osztja: a tájékozódás, saját pozíciójának kijelölése időszakára; a kiáltás- és jel-típusú (neo)avantgárd törekvésekre; a klasszikus modern és az új érzékeny korszakra; valamint a napjainkban is „történő", integrativitással jellemezhető posztmodern korszakra. Vilcsek rámutat arra, hogy Petőcz András poétikai törekvései sosem illeszkedtek a megszokott vagy előírt trendhez, talán ennek (is) tudható be, hogy méreteiben is impozáns – kéttucatnyi vers- és esszékötetből álló – életművének kritikai recepciója eléggé szűkös, s ami van, az is meglehetősen vegyes képet mutat. Ennek oka lehet részben a művek megjelentetése és kritikai megítélése közt levő „fáziskülönbség", illetve az életmű folytonos önkorrekciója, önreflexiója.

A Végletek és legendák című, előszóként olvasható, a kötethez olvasási irányt adó szöveg után következő Jelenlét és *Jelenlét* című rész elsősorban az irodalom- és társadalomtörténeti kontextus megteremtését hivatott ellátni. A hetvenes-nyolcvanas évek fordulója a magyar költészet történetében a kritikátlanság, tehát a felhígulás ideje, ahogy Domokos Mátyás is megjegyzi egy értékelésében: 1975-ben Magyarországon több verssor jelent meg, mint a Mahábharáta sorai. A tájékozódni kívánó ifjú költőnek nincs könnyű dolga ebben a helyzetben. Barátaival Jelenlét címmel lapot alapít, mely fénykorában kétezer példányban jelenik meg, a Radír című iskolaújság után itt jelennek meg első, az avantgárd felé mutatós próbálkozásai.

Vilcsek Béla szerint költői önépítésének újabb fontos dátuma 1984, mert ekkorra lezárul lehetőségei felmérésének időszaka, valamint megjelenik két könyve, a *Betűpiramis* és az *Önéletrajzi kísérletek* (cenzurális okok késleltetik az 1981-ben leadott kézirat megjelenését). E két kötetet inkább a kiáltástípusú avantgárd megszólalásmód, míg az 1988-ban megjelenő *A jelentés nélküli hangsor*, majd az ezt egy évvel követő *non-figuratív* című köteteket inkább a jel-típusú avantgárd jellemzi. Ez utóbbi két kötet az előzőekhez képest módosult költőprogramja három forrásból táplálkozik, a kassáki aktivizmusból és expresszionizmusból; az avantgárd műfaji sokszínűségének megismeréséből; a Plánum 84 című minimal zenei, képző- és videóművészeti fesztiválon szerzett tapasztalatokból. Ám miközben a hazai és külföldi avantgárd körök elismert szereplője lesz, a Magyar Műhely Kassák-díjjal tünteti ki, pályáján egyre szaporodnak az avantgárdtól való elidegenedés jegyei. A nyolcvanas évek végi, kilencvenes évek eleji pályaszakaszon egy terminológiai problémá tisztázására vonatkozó igény, jelesül az avantgárd és a posztmodern viszonyának meghatározására irányuló törekvés is megfigyelhető. *A láthatatlan jelenlét* és az *Európa metaforája* című kötetekben már az újfajta klasszikus modernség felé mutató beszédmód jelentődik be, de a petőczi szerkesztési gyakorlatnak megfelelően a két kötet részben még folytatása a korábban művelt költészeti gyakorlatnak. Viszont a szonettforma és az irodalmi variációk kihívó módon való felvállalása egyértelműen a klasszikus modernség felé való elmozdulást jelzi.

Az 1992-ben megjelenő *Az írógépelt félelem* című kötetében a korábbi témák, megoldások, műfajok bővítésének nagy száma afelé mutat, hogy Petőcz pályájának újabb szakasza közeledik a végéhez. „Az önmaga számára kitűzött, s eddig következetesen végigvitt teleologikus pályaterv szerint most már halaszthatatlanul a »nagy költő nagy költészetének« kell(ene) következnie." Az írógépelt félelem után azonban négy évig nem jelentkezik újabb kötettel, ugyanis alkotói válságba kerül. Az 1994-ben megjelenő *A tenger dicsérete* gyűjteményes kötet, mely az addigi életmű újraszituálására vállalkozik. A szövegeket – melyeket Vilcsek Béla öt csoportra oszt – együttesen szemlélve világossá válhat, hogy a válságot nem oldhatja meg egy újabb kronologikus vagy strukturális fordulattal, szükséges tehát, hogy a szerző tisztázza viszonyát a posztmodernhez. Ennek jegyében formálódik a negyedik alkotói korszak integratív poétikai eszménye.

Vilcsek Béla bebizonyítja, hogy Petőcz András szövegvilágának alapos ismerője, valamint hogy – nyilván érintettsége folytán is – rendkívül tájékozott az 1980–1990-es évek irodalomtörténéseiben. Talán az egyes fejezetek elméleti bevezető részeibe túl sok – véleményünk szerint közismert, és közgyűjteményekben elérhető – információt zsúfolt, ez mellőzhető vagy redukálható lett volna. De kötete ezzel együtt is méltó társa a többi tizennyolcnak.

Kocur László

Szűk hely, szabad képzelet

Bettes István és Luzsicza Árpád száz-száz haikuja

E miniatűr futamok szellemét és küllemét a műfajuk sejteti, haikuk ezek, hajlékony, rendkívül kecses háromsorosok, s nagy bravúrra vall, hogy Bettesnek sikerült bennük kitágítania a roppant szigorú, mert adott teret. A képtelenségig feszítette a szavak és szószerkezetek jelentését, másrészt szóösszevonással, -cserével, szótagelvonással stb. a sűrítés végső határáig ment el. Persze ezek nem a klasszikus japán versmodor és -építkezés modern felújításai vagy átértelmezései, sokkal inkább a zeneiségükben és képi világukban szorosan összefüggő futamok, fantáziák, asszociációk. Valami hasonlót művel – képben – Luzsicza Árpád grafikus, aki száz haiku-rajzot készített a könyvhöz, melynek címe így akár lehetne 200 is.

A versek döntő többségéből kitetszik, hogy szerzőjük a hangalakból kinyerhető érzelmi és bölcseleti töltettel nagyon finoman, mesterien bánik. A sorok zeneiségét a számtalan betűrím („hagyd hogyha hívnak"), több betűs alliteráció („összejön ősszel"), belső asszonánc („enyves a nyelve"), olykor éppen betűdal („dalamon alfonz") alapozza meg, a szerkesztés szintjének nyelvi leleményessége meg gyakran ezt az elsődleges élményt is felülmúlja. A kötött hangsúlyeloszlás és az egyedi metaforikusság ötvözése révén így lesz például az üres kőszínpadból „kőüres színpad", a meszelt magas égből „magasra meszelt ég" és így tovább.

A ciklus minden parányi darabja meghökkentően nagy teret biztosít a képzeletnek. A 48. haiku („élorcát öltött / országa ország határa / van hova menjen") történelmi, kisebbségtörténeti barangolásra ösztönzi az olvasót; a következő („zárva az árva / kaput kapura dönget / magába zárva") ennek a barangolásnak a személyes sorsra szűkítését és így tovább. De minden egyes darab számtalan más – az olvasó alkatától, tapasztalataitól stb. – olvasatot is kínálhat. Legkonkrétabban az érzékiség, a szexus hangja hallatszik ki, de – még az olyan direkt képekben is, mint amilyen a 40. haiku („szisszenő miss kell / nagy passzió az éva / kígyózó háta") – úgy, hogy a téma a szavak zeneisége és képi-gondolati megfogalmazása alatt marad. És, maradva a haiku kis területén: függetlenül attól, mit céloz meg a vers: a szerelmet („ne ládd a Teát / Tímea lett ma kedves / izibe ide") vagy a mesterséget („maga ás verset? / vermet ásít magának / ugyan ki kérte") – Bettes versciklusának minden darabja azt a triviális bölcsességet ismételgeti, hogy kis (szűk) helyen is lehet nagy, élvezetes dolgokat művelni. **Csanda Gábor**

Gondolatokból épült katedrális

Közhasznú lexikon

A szerzőhármas, Dr. Kiss László, Lacza Tihamér és Ozogány Ernő neve nem ismeretlen az olvasók előtt, hiszen könyveikkel és a tudományos népszerűsítő irodalom tárgykörébe tartozó igényes publicisztikájukkal régóta szerves alakítói a tárgyilagosan szakszerű, ugyanakkor szépirodalmi igényű ismeretterjesztésnek. A csaknem száz hosszabb-rövidebb tanulmány kitűnő segédkönyv a diákok és tanárok számára, s mindenkinek, akik érdeklődnek a természettudományok iránt.

Nyeremény!

Az AB-ART megjelentette Monoszlóy Dezső eredetileg Rómában kiadott, Menekülés Szodomából című nagyregényét. Ahhoz, hogy a könyvet megszerezze, csak válaszolnia kell az alábbi kérdésre:

Mihez hasonlítja a költő a Gutaütöttek balladájában az összekeveredett betűket?

Gutaütöttek balladája

Monoszlóy Dezső A milliomos halála című, 1969-ben megjelent regénye, sokak felejthetetlen olvasmányélménye egy temetés leírásával kezdődik. Ferdén veri az ernyőket a zápor, az elbeszélő ott áll a sírnál, a megboldogulthoz a legközelebb, s akkor és ott azon tűnődik, mi lett volna, ha életeik még a születésük pillanatában felcserélődnek. Akkor most a barátja állna az ő koporsója fölött. Monoszlóy tehát elképzeli a halálát, hogy aztán elképzelhessen magának egy élettörténetet, egy megírható életregényt. Mondhatni, kellő távolságtartásra volt szüksége ahhoz, hogy az életéről írjon – s van-e nagyobb távolság az élet és a halál köztinél? Aztán 2001-ben megjelent A halálom utáni napon című regénye, melyben eléggé kajánul elképzeli, mi zajlik majd le a hozzá legközelebb állók fejében akkor, ha meghal. Másrészt ez a máig utolsó regény a költő író korábbi szövegeinek szerves felhasználásával állt össze, mintegy jelképesen átfogva – ha szerencsére le nem is zárva – az életművet. „Többet nem írok" – mondta tavaly. Az élet közbeszólt: Monoszlóy súlyos agyvérzést kapott, s újra kellett tanulnia a betűvetést. Ebből az élményből született meg terjedelmes poémája, a Gutaütöttek balladája. Az irodalmat figyelemmel kísérő olvasók először a Vasárnap hasábjain találkozhattak a vers néhány részletével, majd a Kalligram folyóirat közölte. Most, a 73. Ünnepi Könyvhétre az AB-ART adta ki nagyon szép kötésben, Nagy Zoltán grafikáival. **(cs)**

Csehy Zoltánnal Beniczky Péter verseiről

Kétnyelvűség, egynyelvűség - két nyelvből összetevődő harmadik nyelv

Somogyi Tibor felvétele

Annak örülgetek, hogy itten, Szlovákiában azért már hagyománya van a régi magyar irodalommal való foglalkozásnak, sokan elmélyülten és rendszeresen búvárkodtak ezen a területen, mások meg alkalomszerűen, egy-egy témát körüljárva kutatták a régmúlt irodalmát és ezen belül a szlovák–magyar kapcsolatokat, de kivételes esetek, kirándulások is eszembe jutnak, most hirtelen a költő Varga Imre neve ugrik be..., és szerencsére ez az érdeklődés máig tart. Te hogyan jutottál Beniczkyhez?

Az alapötlet úgy jött, hogy Pesten, a doktori képzésem során bekapcsolódtam a Bölcsészettudományi Informatikaprogramba, s itt egyebek közt kódexek internetre való felvitelével, tehát elektronikus átiratával foglalkoztak, s ezekben a kódexekben voltak régi szlovák szövegek is, melyekkel ott nem tudtak mit kezdeni. De ha megnézed a Régi Magyar Költők Tárát, abban például Beniczkynél föl sem merül, vagy csak egy fél mondat erejéig, hogy írt szlovákul is. Tehát senki nem kezelte őt a maga komplex kétnyelvűségében. De így van ez a másik oldalon is: fogsz egy szlovák irodalomtörténetet, s legfeljebb van benne egy mondat arról, hogy Beniczky írta a Magyar ritmusokat..., és annyi, letelt. Szóval, senki nem akarta meglátni azt a külön nyelvet, ami ebből a kétnyelvűségből fakad. Én meg úgy gondolom, hogy épp mi vagyunk abban a helyzetben, akik ezt tökéletesen értjük oda-vissza.

Azért a párhuzamos olvasás igénye megvolt, emlékszem könyvtárunkban egy szlovák Beniczky-kötetre, príma széles margóval, arra apám, a kinyomtatott szlovák versek mellé szépen oda tudta írni a magyar megfelelőiket. Na, ez az egymás mellett láttatás akkor most ezzel a Lilium Aurum-os kötettel mindenki számára elérhetővé vált. És míg el nem felejtem, mert ez is nagyon tetszett: te ennek a könyvnek az utószavában említesz két kortárs költőt, Mila Haugovát és Macsovszky Pétert, akik a Beniczkyhez hasonló természetességgel verselnek két nyelven, szóval, hogy ez a kötet egy kisebb csoda, de nem olyan értelemben, hogy itt valaki valamit kiásott, leporolt és felmutatott, és akkor ezen mint valami különösségen kellene csodálkozni, hanem hogy ez a mi kétnyelvűségünk valahol azért az irodalomban is csak természetes...

Pontosan. Ezt akartam megmutatni. Mint ahogy nyelvészetben van olyan kategória, hogy vernakuláris nyelv, egy bizonyos területen beszélt nyelv, tehát amit az anyánktól tanulunk. Amely se nem irodalmi, se nem emelkedett változat, s ezeknek az embereknek ez a vernakuláris nyelvük ilyen két nyelvből összetevődő harmadik nyelv. És ez az, ami Beniczkyben olyan izgalmas. Macsovszky is ez a típusú költő, a különbség csak időbeli. Megvolt ez a humanistákban is: a humanista költő latinul is ír, olaszul is ír, vagy magyarul és latinul is ír. S létrejön egy nyelvek közötti harmadik kommunikációs csatorna.

A versek kiválogatásában, az összeállításban mi vezetett, mi volt a vezérelv? Úgy vettem észre, hogy kihagytad a laposabb, sallangosabb darabokat.

Itt főleg csak megpróbáltam úgy összeilleszteni a magyar és a szlovák verseket, hogy úgy hasson, mintha műfordításkötet lenne, tehát csak a hasonló szövegek egymás mellé rendelése volt fontos. És így tűnik ki az is, hogy igazándiból nem műfordításról van szó.

Mondod ezt a méltánytalanságot, hogy egyik irodalom se fáradt túlságosan a Beniczky-életműnek az átfogó vizsgálatával, tehát a mindkét nyelven megnyilatkozó Beniczkyvel egyszerre. De, legalábbis magyar részről, kihullt az általános irodalmi műveltségből is, nem látom az egyetemi jegyzetekben, a jobb középiskolai tanár alapvető kézikönyvének számító Szerb Antal is csak egyszer írja le Beniczky nevét, egy lábjegyzetben. A maga korában rendkívül népszerű költő kikopott a köztudatból. Ezért is jó, hogy most, és ilyen formában, ahogy még eddig soha, megjelent ez a kötet. Kinek ajánlható: tanulóknak, tanítóknak?

Ez az egész sorozat az irodalom népszerűsítését szolgálja, tehát mindenkinek szól. Beniczky azért nem általános műveltségi anyag, mert közben teljesen megváltozott a költészet. Annak idején még latinra is fordították, szóval, mondhatni, európai karrierje volt, tehát egy óriási közösség számára volt teljesen érthető. Meg mindig divat volt ez az életbölcselet, ez a közmondásszerű idézetgyűjtemény, nemcsak az iskolai oktatás révén, hanem egyáltalán. Aztán ez a moralizáló irodalom vesztett a tekintélyéből, s ez a didaktikus költészet teljesen kiveszett. Ma senki nem akar mondjuk a lakberendezésről versekben olvasni, holott ez azokban az időkben természetes volt.

Ma, úgy látszik, prózában van igény bölcselkedésre... Szellemes idézetek gyűjteményei jelennek meg és fogynak ezerszám, mindenféle kutyafülek, jópofaságok, az idézhető, másnak ajánlható, elküldhető, interneten osztódó-szaporodó, irodalomnak semmi esetre sem tartható alkalmi szövegek, így aztán, számomra legalábbis, ez a lírának, a Balassi utáni költészetnek egy igazán gyengécske versteljesítménye...

Persze, ez egy kisebb kaliberű teljesítmény, de egészen más profilú is. A nyelvében van egy kis báj...

...és talán a mai, költőinek ható, de mégsem költészeti bölcsességek tükrében valamelyest mégis fölértékelődik... Mégiscsak költészet, itt meg is jelöltem több helyen, ezt a három sort például: „Hír postán menéssel, / S hamar repüléssel / Szokott sokat hazudni..." Most nem tudom megfejteni, vajon a ritmusa, vagy az a kis inverzió benne, tehát hogy mi hat ebben a mondatban rám, talán hogy nem próza...

Hát épp ez az! Hogy nem tudsz előítéletek nélkül olvasni. Egyszerűen úgy olvasod, ahogy ma sejted. És a régi magyar irodalomnak az az egyik nagy bája, hogy nagyon sok helyen félreérthető, és ez belekódolódik abba a kalandba, ahogy az ember olvas. Gyakran megesik, hogy olvasol egy szöveget, és teljesen félreérted, aztán erre rájössz, korrigálod. Szóval, ez nagyon nagy kaland. Meg sok mindent nem is lehet tudni, például a központozások helyét. És az olyan kétnyelvű költőnél, mint Beniczky, aki a fát simán drevónak írja akkor is, ha az élő fa, további bizonytalanságokkal is számolni lehet. S mindezt nagyon kultiváltan műveli. Aszerint válogattam a verseket is, hogy olyanok kerüljenek be a kötetbe, melyekben van valamilyen ingerlehetőség, hogy a mai embert egy kicsit megfogja, nyelvileg, vagy ha gondolatilag nem is, de abban, hogy hogyan formálja meg azt a gondolatot. A lényeges pedig az volt, mint mondtam, bemutatni, hogy ez a kétnyelvűség tulajdonképpen egynyelvűség, s ez ezért természetes. Nem szabad szétszabdalni az írót úgy, hogy a szlovákok csak a szlovák vonalat nézik, a magyarok csak a magyart. Nekünk adott a lehetőség, hogy együtt fogjuk fel.

És most ezzel a könyvvel tényleg sokak számára lehetőség nyílik erre. Az együtt látásra, olvasásra, felfogásra. Nem is tudom, akinek nincs meg a Régi Magyar Költők Tára, márpedig ugye, ki vesz több kötet szöveggyűjteményt, esetleg az egyetemen, ha találkozhatott Beniczky-versekkel. De kétnyelvű kiadással ott sem...

Éppen ezért izgalmas ez a könyv. S látod, ez a koncepció is, hogy nincs szlovákiai magyar irodalom, hogy nem létezik, úgymond. Rendben. De ez az életérzés, ez a nyelvbe vetettség létezik, ezt nem lehet eltitkolni. Ez egy sajátos jegy, akár tetszik, akár nem. Ez nem választás kérdése, mert hagyomány.

Csanda Gábor

FOLYÓIRATAINK

Irodalmi Szemle
Főszerkesztő:
Fónod Zoltán
Devätinová 54
P. O. Box 11
825 52 Bratislava
Tel.: 02-455 23 517
e-mail: madszu@nextra.sk

Fórum Társadalomtudományi Szemle
Főszerkesztő:
Öllős László
Fórum Intézet
Ul. Zoltána Kodálya
769/29
P. O. Box 49
924 01 Galanta
e-mail: forum@foruminst.sk

Kalligram
Főszerkesztő:
Hizsnyai Zoltán
P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1
Tel.: 02-544 15 028
e-mail:
hizsnyai@kalligram.sk

Szőrös Kő
Vezető szerkesztő:
Haraszti Mária
Komárnická 20
821 03 Bratislava
Tel./Fax: 02-433 32 410
e-mail:
szorosko@freemail.hu

Embert erkölcséről...

A Lilium Aurum Könyvkiadó régi magyar irodalmat felkaroló összeállításainak, válogatásainak nincs ugyan közös sorozatcímük, ám e karcsú, sárga kötetek külsejéből s a borítók egységes elrendezéséből messziről leolvasható, hogy összetartoznak. Idestova tíz éve jelent meg az első darab, a Zalabai Zsigmond válogatta Szenczi Molnár Albert, majd szintén ő bábáskodott Baróti Szabó Dávid verseinek újrakiadása körül, következett Amade László kötete (összeállította Kulcsár Ferenc), aztán Czuczor Gergelyé (Révész Bertalan összeállításában).

2002-ben a régi magyar költők tára Beniczky Péter „példabeszédeivel" bővült. A csaknem száz számozott versikének első pillantásra feltűnő érdekessége, hogy valójában kétszer annyi, amennyi, hiszen kétnyelvű könyvről van szó: a páros oldalakon a négyszáz évvel ezelőtt született poéta magyar versei olvashatók, szemben velük ezek szlovák megfelelői. Beniczky (és a könyv) igazi érdekessége, valódi értéke ugyanis éppen az, hogy – lévén nagyszombati – kétnyelvű költő volt, magyarul és szlovákul is verselt, amint ezt tömör utószavában a kiadvány összeállítója, Csehy Zoltán kellőképp hangsúlyozza is: „A Beniczky-kiadások között ez az első és egyetlen olyan válogatás, mely az életművet szerves egészként fogja fel, hiszen a költő mindkét nyelvű alkotásaiból szolgál szemelvényekkel, ráadásul úgy, hogy a szlovák és a magyar versek hasonlóságuk alapján kerülnek egymás mellé, akárcsak egy fordításkötetben. A különbség csak az, hogy esetünkben nem beszélhetünk eredetiről és fordításról, mindkét nyelven önálló kompozíció született, mindkét nyelv egymást megtermékenyítve hatja át a másikat." A Gyémánt hasad vértül című, Balassi-strófákba szedett csattanós „példabeszédek" nem egyebek, mint minden tekintetben találó, néhány (kilenc és tizenkettő) sorba sűrített bölcsességek. Ezek az elmés aranymondások Beniczky életében s még holta után is jó ideig a kor legnépszerűbb darabjai voltak, s szó szerint közkinccsé váltak. És, mint az sorról sorra haladva tapasztalható: a sok-sok régi igazságot, bölcsességet magán átszűrő költő az erényt tartotta a legnagyobb bölcsességnek. Nem hiába rokon értelmű szavai ennek a szónak az intelligencia, a lényeglátás és az élettapasztalat. Ízelítőül álljon itt a 14-ik vers első három sora: „Embert erkölcséről, / Nem nemzetségéről / Ismerjed jónak lenni."

(cs)

A 73. Ünnepi Könyvhét könyvei – A Magyar Könyvkiadók és Könyv

Beniczky Péter
Gyémánt hasad vértől
17. századi, magyar és szlovák nyelven egyaránt verselő költőnk magyar–szlovák „ikerverseinek" mindmáig egyetlen, úttörő jellegű kiadása, Csehy Zoltán válogatásában és utószavával.
Fűzve, 120 old., 12,5x19 cm
bolti ár: 89 Sk
kedvezménnyel: 69 Sk

Turczel Lajos
Visszatekintések kisebbségi életünk első szakaszára
Az idén 85. születésnapját ünneplő jeles irodalomtörténészünk „visszatekintéseiben" – mintegy szintézist teremtve – a szlovákiai magyarság irodalmi, tudományos, társadalmi és politikai életének néhány nagy jelentőségű területét vizsgálja.
Fűzve, 230 old., 16,4x23,4
bolti ár: 196 Sk
kedvezménnyel: 176 Sk

A perverzió méltósága
Válogatta és az utószót írta Németh Zoltán
A perverzió méltósága akár botrányos könyv is lehetne, csak éppen meg kell találnia a megfelelő olvasóját. Virtuális botránya a test újkori obszcenitásában rejlik. Arra figyelmeztet, hogy olvasásunk kiindulópontja és végeredménye maga a test, a vágy és a törvény tárgya, saját testünk.
Fűzve, 95 old., 12,5x20 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Dusza István, Kiss József, Lacza Tihamér, Ozogány Ernő, Öllős László
A mi 20. századunk
Milyen is volt a 2. évezred utolsó százada, a huszadik? Mi történt e 100 év folyamán a politikában, a kultúrában, a tudományban? A szerzők nagyszabású vállalkozása ezekre a jövőnket is meghatározó kérdésekre keresi – képekkel is gazdagon illusztrálva – a leglényegesebb válaszokat.
Kötve, 230 old., 21x29 cm
bolti ár: 260 Sk
kedvezménnyel: 249 Sk

Kibédi Varga Áron
És felébred, aminek neve van
2000-ben *Amszterdami krónika* címmel jelentek meg Kibédi Varga Áron írásai, naplójegyzetei a Kalligram Kiadónál. A kötet sikerességén felbuzdulva a szerző folytatta az írást, a már kipróbált módszer szerint felírta, amit látott, hallott, olvasott Kolozsváron és Velencében, Brüsszelben és Londonban, de főleg az ő három állandó világában, Budapesten, Párizsban és Amszterdamban, a magyar, a francia és a holland kultúrában.
Kötve, 120 old., 12x16,5 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 239 Sk**

Sándor Iván
Drága Liv
Sándor Iván új regényének szereplői a Budapest–Párizs–Algéria háromszögben élik át az elmúlt fél évszázadot és a mát. 1956 regénye? Színházi regény? Mindkettő. Az író kíméletlenül mutatja meg a századvég embereinek sorsában a személyiség otthontalanságát, az érzékenység veszendőségét. A történetmondás feszültsége és az új próza nyelvi ereje együttesen teremti meg a mű jelentőségét.
Kötve, 200 old., 16x23 cm
bolti ár: 250 Sk
kedvezménnyel: 239 Sk

Liszka József
A szlovákiai magyarok néprajza
Tudománytörténeti jelentőségű és hiánypótló áttekintés, a mai Szlovákia területén élő magyarok népi kultúrájának összefoglalása. A kötetet terjedelmes irodalomjegyzék, illusztrációs anyag (térképek, rajzok, fényképek), valamint mutatók egészítik ki.
Kötve, 544 old., 17,5x24 cm
bolti ár: 760 Sk
kedvezménnyel: 749 Sk

Győry Attila
Kerékkutya
Győry legújabb regénye, mondhatni, szerelmiháromszög-történet – szabadosságában talán az eddigi munkáit is meghaladja. A történet a mai Pozsonyban játszódik, hősei a harmincas éveiket tapossák, és képtelenek túllépni a saját árnyékukon. Személyes kudarcaik elől a testi szerelem, az alkohol, a kábítószer önkívületébe menekülnek, s kerékkutyákként rohannak végzetük felé.
Kötve, 176 old., 15x21 cm
bolti ár: 179 Sk
kedvezménnyel: 169 Sk

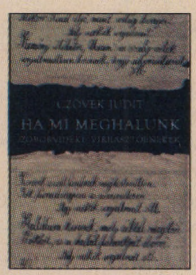

Czövek Judit
Ha mi meghalunk
Zoborvidéki virrasztóénekek
A Zoborvidék lassan eltűnő hagyományának, a virrasztás és búcsúztatás szokásainak, énekeinek alapos feldolgozása 80 kottával és a hozzájuk kapcsolódó énekszövegekkel, két évtizednyi kutatás eredményeire támaszkodva. A rítus pontos megtartásával nyílik lehetőség az egyén számára, hogy visszataláljon a mindennapi életbe."
Fűzve, 200 old., 16x23 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 209 Sk

Szépirodalom

Czesław Miłosz
Ahogy elkészül a világ
Válogatás a Nobel-díjas költő lírájából az Angliában élő Gömöri György fordításában.
Fűzve, 72 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Benyovszky Krisztián – Keserű József (szerk.)
Kor/szak/Határok
A címmé emelt ige-rom fogalom olyan nyelvi játékteret nyitott meg a Sambucus Társaság tagjai, Bárczi Zsófia, Beke Zsolt, Benyovszky Krisztián, Csehy Zoltán, Keserű József, Kocur László, Németh Zoltán, Polgár Anikó és Vida Gergely számára, amelyben mindenki a maga szakterületének, egyéni érdeklődésének megfelelő témakörben bizonyíthatott.
Fűzve 216 old. 11x18 cm
bolti ár: 160 Sk **kedvezménnyel: 149 Sk**

Szeles Annamária
Anima
Start könyvek
11. kötet
Szeles Annamária első kötetében 30 versből álló, életrajzi ihletettségű ciklust ad közre. Kritikusai a XX. századi magyar irodalom Oravecz- és Kukorelly-poézisével fémjelezhető vonulatához kapcsolják költészetét. Séra Bálint illusztrációival.
Fűzve, 64 old., 13x19 cm
bolti ár: 120 Sk
kedvezménnyel: 109 Sk

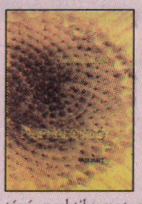

Faludi Ádám
Napraforgó
A Tatabányán élő költő-szerkesztő-performer nyolcadik kötete. A sajátos hangvételű írások előterében a rövid távú praktikumot elvető, s a korszakos szemlélet elsőbbségét megjelenítő gondolatok állnak. A nap első híre: mit tettünk tegnap óta annak a bolygónak az életéért, ahol lakunk – ennek az állásfoglalásnak hírnökei a kötetbe foglalt költemények.
Kötve, 96 old., 13,5x19 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Vajkai Miklós
Saison morte
A szerző legújabb regénye transzcendens próza, amely a mágikus realizmussal is rokonítható. Mindez azonban csak semmitmondó kategorizálás, egészen addig, amíg az igényes olvasó nem szembesül a szöveg megindító és elgondolkodtató világával. Aki megrendeli, az egyetemes magyar irodalom remekművét kapja kézhez.
Fűzve, 171 old., 10x18 cm
bolti ár: 159 Sk
kedvezménnyel: 119 Sk

Erasmus – Agrippa
Kétarcú orvostudomány
Áldásból és átokból mindig is elegendő jutott az orvosoknak. Hivatásuk sikerei és kudarcai ma is heves érzelmeket váltanak ki: hiszen a gyógyult betegnél nincs hálásabb barát, a félrekezeltnél nincs haragosabb ellenség. Henricus Cornelius Agrippa, a kölni mágus és filozófus ezúttal a vádat, Rotterdami Erasmus, a humanizmus szellemi atyja pedig a védelmet vállalja e perben. Agrippa kíméletlenül gúnyolja, míg Erasmus egekig magasztalja az orvostudományt.
Fűzve, 96 old., 16x24 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel: 139 Sk**

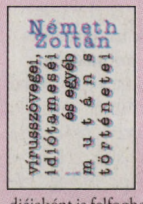

Németh Zoltán
vírusszövegei, idiótameséi és egyéb mutáns történetei
Az irodalomelmélet egymással versengő irányzatainak paródiájaként is felfogható szövegek izgalmas szellemi kalandokba vezetik az olvasót, aki az alapul szolgáló művek ismerete nélkül is kitűnően szórakozhat élvonalbeli alkotónk legújabb leleményein.
Kötve, 112 old., 13x19,5 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Gál Sándor
Egybegyűjtött művei II. – Novellák
Az egyéni hangvételű novellák a kisebbségi lét örök kérdéseit, tragikus történelmi mozzanatait, ritka ünnepi pillanatait ragadják meg. Az avatott tollú író műveit egy kötetben olvasni különleges élmény.
Kötve, 416 old., 15x21 cm
bolti ár: 360 Sk
kedvezménnyel: 339 Sk

Pavel Vilikovský
Az utolsó pompeji ló
Pavel Vilikovskýnak nemzeti sztereotípiákat és mítoszokat romboló (ön)iróniája minden könyve megjelenésekor vitákat kavar a szlovák irodalmi életben. 1989-ig csupán két könyve jelenhetett meg, de ma már otthon és külföldön egyaránt a legjelentősebb közép-európai írók között tartják számon. Legújabb regényének története még a szocializmus ideje alatt játszódik, s egy Londonba sodródott szlovák ifjú hányattatásait meséli el.
Kötve, 240 old., 16x22 cm
bolti ár: 249 Sk **kedvezménnyel: 225 Sk**

Macsovszky Péter
Hamis csapdák könyve
olvasás? inkább nézelődés. vizuális lődörgés? tudatos nézés. tárlat? inkább útmutatás. haladás? megtorpanás. vagy a habozás megmintázása? nem. akkor talán a szöveg lefagyasztása? szöveg-fogyatkozás? lehet. a cselekvés megéneklése? aligha. hát akkor mi? egy-két sor. ami megmarad? nem biztos. egy magányos jel. akár egy bizonytalan ladik a tengeren.
Fűzve, 184 old., 14x12,5 cm,
bolti ár: 139 Sk
kedvezménnyel: 129 Sk

Haraszti Mária
Pimpimpáré
Nyelvében, megkötöttségeiben, életmódjában, lehetőségeiben más-más öt generáció emlékképeiből épül fel a kisebbségi lét lehetőségeit boncolgató mű. Élhető-e, folytatható-e a kisebbségi sors? – a mű e kérdésekre keresi a választ.
Fűzve, 140 old., 12x19 cm
bolti ár: 110 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Barak László
Úgyis kicsinálnak
„Nem kis jóindulattal és némi szorongó empátiával figyelmeztetem az óvatlan olvasót, hogy a kötetbe sorolt versek, nem beszélve egyes meglehetősen hétköznapi – mindazonáltal a nyomdafestéket látnivalóan jól tűrő – szavakról, alkalmasak a lelki nyugalom megzavarására. Mégsem biztos, hogy a kötetet a fiatalkorúaktól, urambocsá! a kölyköket a kötettől el kellene zárni." (A szerző)
Vérbő költészet, amelynek fogadtatása indulatos vitáktól sem volt mentes.
Kötve, 72 old., 14x13 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Dušan Šimko
Esterházy lakája
A regény a 18. századi Magyarországon játszódik. A cselekmény középpontjában a fiatal zsidó, Abeles Izsák áll, akinek felemelkedése a kor nagy társadalmi változásait szimbolizálja: származása ellenére Esterházy herceg lakája, majd a hercegi opera intendánsa lesz. Hiteles korrajz jeleníti meg „fényes Miklós" udvarának mindennapjait, Haydn tevékenységét, a különböző nemzetiségű lakájok, kereskedők és a kismartoni zsidó hitközség életét.
Kötve, 376 old., 11,5x19 cm
bolti ár: 329 Sk **kedvezménnyel: 299 Sk**

Jaroslav Durych
Isten szivárványa
Jaroslav Durych két világháború közötti munkásságára az első csehszlovák köztársasággal való ideológiai szembenállás nyomta rá a bélyegét. E kisregényének cselekménye a Szudéta-vidéken, a második világháborút követő kitelepítések idején játszódik. Durych írói tehetsége és emberi habitusa erős érzelmi töltéssel, feszültséggel teli, de a komikumot sem nélkülöző történetté dolgozza fel a tragikus témát.
Fűzve, 176 old., 12,5x18 cm
bolti ár: 160 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Pf. 2002.
Fiatal prózaírók antológiája
A sajátságos jegyekkel kitűnő fiatal és pályakezdő prózaírók novelláit, elbeszéléseit bemutató kötet prózairodalmunk lehetséges jövőjét, haladási irányát is felmutatja. Szereplői: Bárczi Zsófia, Buchlovics Péter, Csizmadia Gabriella, Emm Zirig Árpád, Fehér Kriszta, Kantár Csaba, Kozsár Zsuzsanna, Lacza Gergely, Pénzes Tímea, Szűcs Enikő.
Fűzve, 140 old., 12x19 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Az Arany-patak
Indián mítoszok és mesék
Mikola Anikó feldolgozásában
Mikola Anikó a közép- és dél-amerikai őslakosság mítoszainak, legendáinak és meséinek értő és kiváló tolmácsolója volt. A feldolgozásaiból gyerekeknek készült meseválogatás betekintést enged ebbe a különleges világba.
Kötve, 64 old., 17x24,5 cm
bolti ár: 130 Sk
kedvezménnyel: 119 Sk

Társadalomtudomány

Angyal Béla
Érdekvédelem és önszerveződés
Fejezetek a csehszlovákiai magyar pártpolitika történetéből 1918–1938
A csehszlovákiai magyarság történelmének tudományos igényű feltárása mindmáig történettudományunk nagy adósságainak egyike. Ebből az adósságból törleszt most Angyal Béla munkája.
Fűzve, 350 old., 12x19,5 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

Peter Zajac
A másnapos ország
A kötet válogatás a szerző tanulmányaiból, valamint a különböző folyóiratokban publikált írásaiból. Valamennyi a közös közép-európai gondokról szól, hol az irodalomtudós, hol a közéleti ember, hol a gondolkodó szemszögéből. S valamennyi kísérletet tesz arra, hogy feltárja a problémákat, melyek legtöbbször váratlanul merültek fel, és brutálisan lesújtottak az érintettekre.
Fűzve, 304 old., 12x20 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 199 Sk

Tolcsvai Nagy Gábor
Pilinszky János
A *Tegnap és Ma* sorozat Pilinszky-kötete azt kívánja bemutatni, hogy a lírai én e költészetben először a világba vetettség magányával szembesül, majd a véges létezésben felismert végtelen transzcendens elérhetetlenségének apokalipszises tragikumát tapasztalja, hogy azután a személytelenítés fokozatain keresztül eljusson az e világi létezés szükségképpen nem teljes voltának eszkatologikus elfogadásához.
Fűzve, 192 old., 12,4x18 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 219 Sk**

Jókai Mária
András-naptól farsangig Nyitra vidékén
Jókai Mária a 60-as évektől kutatja a Zoboralján, a Zsitva folyó középső részén és a Nyitrától délnyugatra fekvő területen élő, illetve lassan kiveszőnéphagyományokat. Az első kötet a téli időszak ünnepeit, szokásait, babonáit veszi sorra. Fotódokumentumokkal.
Fűzve, 124 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Kozsár Zsuzsanna
Meseirodalmunk fája
A XX. század utolsó évtizedének szlovákiai magyar prózai mesetermése
Szlovákiai magyar írók tollából született 27 eredeti kortárs gyermekirodalmi művet vizsgál meg a szerző, és sajátságos módon, egy „mesefán" helyezi el őket aszerint, melyik korosztály számára elérhető, és miért jól vagy kevésbé élvezhető az adott mű.
Fűzve, 144 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 130 Sk
kedvezménnyel: 119 Sk

Miroslav Kusý
A magyarkérdés Szlovákiában
A politológus írásaiból másodszor válogat a magyar olvasók számára a Kalligram Kiadó. A *Szlovák vagyok, szlovák leszek* című kötet után (1993) ez alkalommal a neves közéleti személyiségnek olyan cikkei, tanulmányai kerültek egy kötetbe, melyek a Szlovákiában élő magyar kisebbség gondjaival foglalkoznak. Miroslav Kusý a téma kapcsán felmerülő féligazságok, előítéletek ellenében a tárgyilagos elemzés, a józan számvetés és a nyílt párbeszéd mellett tör lándzsát.
Fűzve, 232 old., 12x20 cm
bolti ár: 210 Sk **kedvezménnyel: 189 Sk**

Néprajz és helytörténet

Liszka József
Ágas-bogas fa
Néprajz fiataloknak
Mi a népi kultúra, és miért érdemes vele foglalkozni? Hogyan zajlottak egykor a munkás hétköznapok, és hogyan a vidám ünnepek? Ilyen és hasonló kérdésekre válaszol a könyv a néprajzi ismeretek világában tájékozódni kívánó olvasónak.
Fűzve, 104 old., 12,5x20,5 cm
bolti ár: 111 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Virágok vetélkedése
Válogatás Szíjjártó Jenő népzenei gyűjtéséből
Szíjjártó Jenő, a szlovákiai zenei élet neves képviselője, közel harminc éven át szolgálta zenekultúránkat. Becsülettel, teljes odaadással dolgozott, szeretettel a szakmája és az emberek iránt. Az Ág Tibor népzenekutató által sajtó alá rendezett gazdag népzenei gyűjtés elsősorban a népdalköröknek, az alap- és középiskolák pedagógusainak és tanulóinak jelent biztos és tiszta forrást.
Fűzve, 254 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 200 Sk **kedvezménnyel: 139 Sk**

Fedinec Csilla
A kárpátaljai magyarok történetének kronológiája 1918–1944
A kárpátaljai magyarság 1918–1944 közötti történelmének kronológiája hiánypótló mű, amely nélkülözhetetlen alapul szolgál minden további tudományos igényű Kárpátalja-kutatáshoz.
Fűzve, 536 old., 12x19,5 cm
bolti ár: 330 Sk
kedvezménnyel: 310 Sk

Lanstyák István – Simon Szabolcs (szerk.)
Tanulmányok a magyar–szlovák kétnyelvűségről II.
A kiadvány az 1998-ban megjelent tanulmánykötet folytatása, melyben a főleg szlovákiai magyar nyelvészekből álló munkaközösség a szlovákiai nyelvi állapotokat térképezi fel. Az újabb tanulmányok e munka folytatásaként foglalkoznak a kétnyelvűség különféle részterületeivel, a nyelvpolitika és az identitás kérdéseivel is.
Fűzve, 234 old., 17x24 cm
bolti ár: 210 Sk
kedvezménnyel: 199 Sk

Kovács László – Görföl Jenő
Középkori templomok a Csallóközben
Ha valaki a Csallóközben jár, meglepi őt az egymáshoz közel eső falvakban található feltűnően sok középkori templom. Oly sűrűségben fordulnak elő ezek a zömükben több mint hétszáz éves építészeti emlékek, hogy ez a Kárpát-medencében is szinte kivételes. A párját ritkító, műnyomó papíron kiadott útikalauzban Görföl Jenő közel kétszáz nagyszerű fotójához Kovács László írt avatott, élvezetes szöveget.
Fűzve, 109 old., 12,5x21,5 cm
bolti ár: 299 Sk **kedvezménnyel: 199 Sk**

Vitetnek ítélőszékre
Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve
A könyv a gályarabper néven hírhedt esetet idézi meg. Az 1674-ben Pozsonyban törvényszék elé idézett több száz protestáns prédikátort az uralkodó és a katolikus egyház iránti ellenséges szándék vádjával fogták perbe. A processzus eredeti jegyzőkönyvét 1999-ben találta meg S. Varga Katalin. A könyv tartalmazza az eredeti jegyzőkönyv latin szövegét s ennek magyar fordítását.
Kötve, 344 old., 15x24 cm
bolti ár: 599 Sk
kedvezménnyel: 499 Sk

Szeberényi Zoltán
Turczel Lajos
A kiadó *Műhely* monográfia-sorozata a szlovákiai magyar irodalom élenjáró alkotóit hozza emberközelbe életútjuk bemutatásán és műveik elemzésén keresztül. Csak a kiválasztottaknak adatik meg, hogy egy hosszú élet során azt tehessék, ami életük értelmét jelenti, ami nem teher, hanem az öröm forrása, az önmegvalósítás és a kiteljesedés lehetősége. Turczel Lajos minden bizonnyal közéjük tartozik.
Fűzve, 155 old., 10,5x18,5 cm
bolti ár: 149 Sk
kedvezménnyel: 111 Sk

Petr Pithart
Nyolcvankilenc után – kik vagyunk?
Utószó: Göncz Árpád
Petr Pithart jogász, történész, politológus, a '89-es rendszerváltás után a Cseh Köztársaság kormányának, majd a parlament szenátusának elnöke. A könyv elsősorban a 90-es években keletkezett írásait tartalmazza a cseh nemzeti identitás kérdéseiről, különös tekintettel a cseh–szlovák föderáció szétesésére.
Fűzve, 304 old., 13x20 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 199 Sk

Csáky Károly
A Középső-Ipoly menti palócok népi hiedelemvilága
Csáky Károly szlovákiai magyar etnográfus új könyvében a szülőföldjén élő palócok népi hiedelemvilágának bemutatására vállalkozott, a témakör egyféle szintézisét is megteremtve. Hiedelem-monográfiája annál is inkább értékes, mivel a vizsgált területet eddig ilyen értelemben nem kutatták alaposabban.
Fűzve, 250 old., 15x25 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 119 Sk

Baranyay József nagyobb munkái
Csallóközi Kiskönyvtár
Baranyay József (1876–1952) Komáromban élt, s több szellemi munkakörben dolgozott. Kötetünkbe nyolc könyvét gyűjtöttük, melyekben a régi Csallóköz életével foglalkozik: az aranymosással, egyszerűbb halandók és koronás fők Komárom megyei utazásaival, a komáromi nyomdászat és sajtó, valamint a helyi magyar színjátszás hagyományaival, az első Csehszlovákia két évtizedében átélt próbáival.
Kötve, 600 old., 13x20 cm
bolti ár: 349 Sk **kedvezménnyel: 309 Sk**

További friss kiadványok

Gazdag József
Csallóközi vadászatok
„Vadászterületünk a Kis-Duna és a modern mezőgazdasági termelés kívánalmai szerint megépített betonmedrű öntözőcsatorna között terül el a Felső-Csallóközben."
Fűzve, 116 old., 12,5x18,5 cm
bolti ár: 142 Sk
kedvezménnyel: 122 Sk

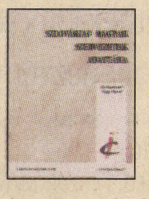

Szlovákiai magyar szervezetek adattára
A kötet több mint 650 szlovákiai magyar szervezet adatait tartalmazza, kiegészítve a Szlovákiában, illetve Szlovákiából megcélozható adományozó intézmények programjaival és elérhetőségi adataival.
Fűzve, 442 old., 21x26 cm
bolti ár: 490 Sk
kedvezménnyel: 470 Sk

Nonprofit 1x1
Útikalauz kezdő civil szervezetek számára
A kötet a nonprofit szervezet megalakulásától, mindennapi gondjain és teendőin keresztül, egészen a megszűntéig kíséri nyomon az intézmény életét. Olyan kézikönyv, amelyet még a legjobban működő szervezeteknek is naponta kell lapozniuk.
Fűzve, 184 old., 21x26 cm
bolti ár: 295 Sk
kedvezménnyel: 275 Sk

Nemes Mihály
A magyar viseletek története
Az 1896-os millennium jegyében alkotta meg maradandó művét Nemes Mihály festő és illusztrátor. A nagy évforduló a honfoglalás tényét és a magyarság azóta eltelt történelmét, ezer esztendő históriai folytonosságát, az állami önállóságot volt hivatott bemutatni és ünnepelni. A könyvből áttekintést kapunk arról, hogy az egyes évszázadokban milyen viseletekbe öltöztek eleink.
Kötve, 96 old., 21x29 cm
bolti ár: 590 Sk **kedvezménnyel: 539 Sk**

Végh Ferenc
Párbaj a csatatéren
Egy Jókai-hős nyomában
A Csallóköz egy apró tájegységében, a Csilizközben bújik meg egy falucska, Nyárad. Itt született a 19. század elején egy Szini Sebő Alajos nevű fiúcska, e könyv főszereplője. Jókai róla mintázta híres regényének hősét, Baradlay Richárdot.
Fűzve, 74 old., 12,5x19 cm
bolti ár: 109 Sk
kedvezménnyel: 89 Sk

Németh Margit – Stredl Terézia
A nevelés örömei és ürömei
Katedra füzetek 10.
Fűzve, 136 old., 14.5x20,5 cm
bolti ár: 120 Sk
kedvezménnyel: 109 Sk

Németh Pál
Kézilabda szívközelből
Ha az olvasó megrendeli e dokumentumkötetet, egy kézilabdacsapat monográfiájával szembesül. A valamikori csehszlovák sportcsodáról, a csallóközi Nyárasd női kézilabdacsapatáról van szó. Nem kevésbé legendás edzőjük, Németh Pál szánta rá magát, hogy a leghitelesebb forrásként beszámoljon a klub hazai és számos nemzetközi sikeréről.
Fűzve, 130 old., 16,5x23 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

L. Juhász Ilona
Rudna I.
Temetkezési szokások és a temetőkultúra változásai a 20. Században
A kötet az egész magyar nyelvterület viszonylatában is egyedülálló vállalkozásként egy település, a nyelvhatár peremén található Rudna temetőjének teljes dokumentációját adja, s nyomon követi a halállal és temetéssel kapcsolatos hiedelmek, szokások 20 századi változásait is.
Fűzve, 344. old., 16,5x23,8 cm
bolti ár: 400 Sk
kedvezménnyel: 380 Sk

Kedves könyvbarátok!

Ha a bemutatott könyvek közül valamelyik elnyerte a tetszésüket, a megjelölt kedvezményes árakon bármelyiket megrendelhetik.

Postacímünk: Vydavateľstvo Kalligram, s. r. o.
Staromestská 6/D
P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1
Tel./Fax: 00421-2-544 15 028
e-mail: distribucia@kalligram.sk

1000 Sk feletti megrendelés esetén nem számítunk fel postaköltséget (50 Sk).

Könyvtárak és iskolák, figyelem!
1000 Sk feletti megrendelés esetén 25% kedvezményt biztosítunk.

MEGRENDELŐLAP

Szerző és cím .....

A megrendelő neve: .....

Lakhely és irányítószám: .....

Utcanév és házszám: .....

A megrendelés kelte: .....

.....
A megrendelő aláírása

A Vámbéry Irodalmi Kávéház (Dunaszerdahely) júniusi programjaiból

Június 6. (csütörtök), 18.00 A Madách Kiadó ünnepi könyvheti könyveinek bemutatása – Szászi Zoltán: *Sziget*, Bettes István: *Odvában a fa*. Bemutatja: Juhász Katalin

Június 20. (csütörtök), 18.00 A Lilium Aurum Kiadó ünnepi könyvheti könyveinek bemutatása

Az AB-ART Kiadó tervezett könyvbemutatói

Május 24-én 17 órától az Esztergomi Városi Könyvtárban találkozik az olvasókkal Balázs F. Attila, Haraszti Mária és Hajtman Béla.

Május 24-én 20 órakor Búcson a művelődési házba várja mindazokat, akik Gál Sándor: *Egybegyűjtött művei II.* kötetéről szeretnének beszélgetni. A novellagyűjteményt Haraszti Mária mutatja be.

Június 5-én Budapesten a Szlovák Intézet székházában Monoszlóy Dezső: *Gutaütöttek balladája* c. verseskötetét mutatja be Karol Wlachovský.

Június 7-én 17 órától Budapesten a Magyar Kultúra Székházának Corvin teremében Kocur László kritikus mutatja be az AB-ART könyvheti kiadványait.

Június 8-án 19 órától Budapesten az Irodalmi műhelyek szerepe a Kárpát-medencében c. tanácskozás keretében mutatják be Monoszlóy Dezső: *Gutaütöttek balladája* c. kötetét, valamint a Szőrös Kő folyóiratot.

A Madách-Posonium Kiadó szerzőinek dedikálása a Könyvhéten

Budapest, Vörösmarty tér

Június 7. (péntek):

13.00–14.00 Ozogány Ernő – Lacza Tihamér – Dr. Kiss László: *Gondolatokból épült katedrális*

14.00–15.00 Cselényi László: *Ezredforduló*

Június 8. (szombat):

13.00–14.00 Lampl Zsuzsanna: *Móki meséi*

14.00–15.00 Szászi Zoltán: *Sziget*

14.00–15.00 Duba Gyula: *Halódó parasztvilág*

14.00–15.00 Bettes István – Luzsicza Árpád: *Odvában a fa*

15.00–16.00 B. Kovács István: *A méhi istentriász és népe*

A könyvhéthez kapcsolódó Kalligram-rendezvények, események

Május 28. Pécs - Sándor Iván: *Drága Liv*; Bemutatja: Ágoston Zoltán

Május 30. 10.30: Fészek Művészeti Klub. Listás könyvek sajtótájékoztatója

Június 4. 18.30 Cardigaans Kávézó (Jókai utca 28., közel a Nyugatihoz) Grendel Lajos: *A tények mágiája*, bemutatja: Thomka Beáta; Németh Zoltán: *A perverzió méltósága*, bemutatja: Tóth Krisztina; *Kor/Szak/Határok*; Az antológia szerzőivel beszélget: Gács Anna; Győry Attila: *Kerékkutya*, bemutatja: Mészáros Sándor; Erasmus – Agrippa: *Kétarcú orvostudomány*, bemutatja: Somlyó Bálint; Tolcsvai Nagy Gábor: *Pilinszky János*, bemutatja: Mártonffy Marcell

Június 5. 18.00 Könyvheti Kalligram-újdonságok a Szlovák Intézetben

Június 6. Kiskőrös (a Városi Könyvtár felújított részének átadásakor, vendég: Sándor Iván)

Június 7. 19.30 Madách Színház (Tolnay Szalon) Sándor Iván-est (a szerző *Drága Liv* c. művét bemutatja Poszler György, az estet vezeti Tarján Tamás, felolvas Hegedűs D. Géza)

Június 9. 11.00–12.00: Ráday utca, Mojito terasz: bemutatkozik a Kalligram (Grendel, Csehy, Németh, Hizsnyai, Pályi). Tervezett szlogen: Kávézzon a Kalligrammal!

Június 9. 13.00–14.00: Óbuda, Dísz tér, a pódiumon a Kalligram képviselői (mint fentebb)

A Kalligram Kiadó dedikálásai a 73. Ünnepi Könyvhéten

Június 8. 16.30–17.30 Vörösmarty tér: Kibédi Varga Áron: *És felébred, aminek neve van*; Macsovszky Péter: *Hamis csapdák könyve* 17.30–18. 30 Vörösmarty tér: Grendel Lajos: *A tények mágiája. Mészöly Miklós időskori prózája;* Győry Attila: *Kerékkutya;* Németh Zoltán: *A perverzió méltósága*

Június 9. 15.00 Liszt Ferenc tér: Grendel Lajos: *A tények mágiája;* Győry Attila: *Kerékkutya;* Macsovszky Péter: *Hamis csapdák könyve;* Németh Zoltán: *A perverzió méltósága;* Sándor Iván: *Drága Liv*; Pályi András: *Provence-i nyár*

Tisztelt Olvasó,

a Könyvjelző címére küldheti be megfejtéseit, javaslatait, véleményét. Beküldési határidő: 2002 Ünnepi Könyvhetének utolsó napja, azaz június 10. Természetesen ezt követően is írjon és ajánljon, hiszen a kiadók folyamatosan támogatják a mellékletet ajándék és recenziós példányokkal, azaz könyv van elég. Írja meg, mi nem tetszett Önnek ebben az első számban – a bírálatot tartalmazó levelek beküldői közt sorsolással megnyerhető könyv: Középkori templomok a Csallóközben (NAP Kiadó). Javasoljon témát, írót, könyvet, adjon ötletet – jutalom: Ardamica Ferenc (Plectrum), Ág Tibor (Gyurcsó István Alapítvány), Bettes István (Madách-Posonium), Gazdag József (Lilium Aurum), Dušan Šimko (Kalligram), Hajdú István (Méry Ratio) és Haraszti Mária (AB-ART) kötete. Állítson fel ranglistát (az első három hely) a katalógusban szereplő könyvekből, szavazzon az itt (borítóval és rövid leírással) szereplő, Önnek leginkább tetsző kötetekre. A „Május könyvei" verseny résztvevői közül öten megnyerhetik Győry Attila legújabb regényét (Kalligram). Írja meg (pontos cím), hol található(k) a lakhelyéhez legközelebbi könyvesbolt(ok), melyekben szlovákiai magyar könyvekhez is hozzájuthat! A „Könyvesboltom" beküldői megnyerhetik a Gondolatokból épült katedrális c. kötetet (Madách). Aki június 10-éig szlovákiai magyar könyvet vásárol, s beküldi a megrendelése vagy a könyvesbolti számlája olvasható másolatát (tüntesse fel a könyv pontos címét!), Nemes Mihály (Méry Ratio) könyvét nyerheti meg.

Őrizze meg a mellékletet, a júniusi szám megfejtéseihez szüksége lesz rá!

A szerkesztő

KÖNYVJELZŐ
AZ ÚJ SZÓ MELLÉKLETE

Szerkeszti: Csanda Gábor
Levélcím: Könyvjelző, Prievozská 14/A, P. O. Box 49, 824 88 Bratislava